

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΙΔΡΥΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΧΙΛΛΕΥΣ Γ. ΛΑΖΑΡΟΥ

«ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΞΑΝΑΡΧΟΝΤΑΙ»
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΒΛΑΧΟΥΣ

ΑΝΑΤΥΠΟ ΑΠΟ «ΕΛΛΟΠΙΑ»

Τεύχος 58ο Ιανουάριος - Φεβρουάριος 2002 σ. 61-68

Περιοδικό για τα Έθνικά Θέματα

25ης Μαρτίου 1 και 'Αναστάσεως

155 61 Χολαργός

τηλ. και τηλεομοίτυπο 010-65.19.728

ΑΘΗΝΑ 2002

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΕΠΙΤΙΜΟΙ ΠΡΟΕΔΡΟΙ: ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ, ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΘΕΜΕΛΗΣ

ΠΑΡΟΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

- ΠΡΟΕΔΡΟΣ: *Άχιλλεύς Γ. Λαζάρου*, Ρωμανιστής - Βαλκανολόγος,
Δρ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τ. Chargé de cours à la
Sorbonne (Paris IV)
- ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ: *Κωνσταντῖνος Βουλυντιάδης*, Στρατηγός ἐ. ἀ.
Θεόδωρος Τζῶνος, Ἀντιπύταυς Παντείου Πανεπιστημίου
- ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: *Παναγιώτης Παπαβασιλείου*, Δικηγόρος
- ΤΑΜΙΑΣ: *Δημήτριος Μοσχονᾶς*, ἐπίτ. Διευθυντής Ἐλεγκτικῶν
Συνεδρίων
- ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ: *Ἀθηναῖς Ἀγαπητίδου*, Ἐκπρόσωπος Ὁμοσπονδίας
Δωδεκανησιακῶν Σωματείων
Ἄννα Γουήλ-Μπαδιεριτάκη, Καθηγήτρια Πανεπιστημίου
Ἀθηνῶν
Ἐλενα Ζενάκου, Καθηγήτρια - Ε.Ε.ΔΙ.Π. Χαροκοπέου
Πανεπιστημίου
Διονύσιος Ἀσλανίδης, Ἴατρος

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Ὁ κύριος τίτλος τοῦ δημοσιεύματος φέρει στή μνήμη τήν πασίγνωστη, σχεδόν ὁμώνυμη, μεταπολεμική ἐπιτυχημένη ἑλληνική κωμική κινηματογραφική ταινία, ἂν περὶ ἀπαρατήρητη ἢ γραμματική διαφορά. Πράγματι δὲν προτάσσεται τοῦ ἔθνωνιμου Γερμανοὶ τὸ ἄρθρο οἱ, ποῦ δίνει διευρυμένες διαστάσεις ἢ καθολικότητα.

Στὴν προκειμένη περίπτωση πρόκειται γιὰ δάνειο ἀπὸ συγγραφή τοῦ Γάλλου Victor Bérard, ὁ ὁποῖος, σύγχρονος τοῦ Gustav Weigand, περιοδεύει στὰ βορειότερα τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου καὶ καταγράφει ὅσα ἀκούει ἀπὸ τοὺς κατοίκους, ὅπως τὸ ἀκόλουθο: «Περνοῦν καὶ ξαναπερνοῦν τόσο συχνὰ ἀπὸ δῶ οἱ Γερμανοὶ στὴν ὑπηρεσία τῆς Βουλγαρίας, τῆς Σερβίας, τῆς Ρουμανίας καὶ τῆς Αὐστρίας!». Ὅπως ὅποτε τὸ ἔθνωνύμιο «οἱ Γερμανοί», ἔναρθρο, χρησιμοποιεῖται καταχρηστικά, ἐφ' ὅσον ὑπονοεῖται μόνον ἕνας, ὁ Weigand. Ἐναντίον ἄλλως τε τοῦ Ἑλληνισμοῦ δὲν συνεργοῦν ἀπαξάπαντες οἱ Γερμανοί, ποτέ, οὔτε τότε οὔτε τώρα. Ὅσοι στὶς ἡμέρες μας διατυπώνουν δυσμενεῖς γιὰ τὸν Ἑλληνισμό γνῶμες δὲν ἔτυχαν κἂν στοιχειώδους ἐνημερώσεως, μὲ πρωταρχική εὐθύνη Ἑλλήνων ἀρμοδίων ἢ ἐπιστημονικὰ εἶναι ἄσχετοι ἢ βαθύτατα διαποτισμένοι μὲ νάματα πηγῆς Weigand.

Πάντως παραδειγματική παρέμβαση στὸ Βλαχικό ζήτημα ἔκαμε τὰ τελευταῖα χρόνια ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Mannheim **Heinz Richter** τόσο στὴν πατρίδα του, Γερμανία, ὅσο καὶ στὴν Ἑλλάδα, μέσῳ τῆς γερμανόφωνης ἐφημερίδας Athener Zeitung (1.11.94), τονίζοντας μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς: «...δὲν εἶναι ἀποδεκτὴ ἢ ὑπαρξὴ ἀρωμονικῆς μειονότητας. Ὑπάρχουν Ἕλληνες ἀρωμονικῆς ἢ καλύτερα Βλαχικῆς καταγωγῆς. Σὲ καμμιά περίπτωση δὲν πρόκειται γιὰ μειονότητα. Οἱ Βλάχοι ἔχουν ἑλληνικὴ ταυτότητα. Τὸν 19ο αἰῶνα, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ σήμερα, ἀποτελοῦσαν καὶ ἀποτελοῦν μεγάλο μέρος τῆς ἡγετικῆς élite τῆς Ἑλλάδος. Πολλοὶ Ἕλληνες δὲ γνωρίζουν κἂν ὅτι εἶναι Βλαχικῆς καταγωγῆς. Πρὶν ἀπὸ τὸν 1ο Παγκόσμιο Πόλεμο, ἡ Ρουμανία ἐπιχείρησε μάταια νὰ χρησιμοποιήσει τοὺς Βλάχους ὡς ὄργανα τῆς πολιτικῆς της. Στὴ διάρκεια τῆς γερμανικῆς κατοχῆς κατὰ τὸν 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο, ἐπιχειρήθηκε ἀπὸ ἰταλικῆς πλευρᾶς, τὸ ἴδιο μάταια ὁ προσηλυτισμὸς τῶν Βλάχων σὲ μίαν ἀρωμονικὴ ἐθνότητα. Τὸ βραχύβιο «κράτος» ἐξαφανίσθηκε κατὰ τὴ διάρκεια

ἀκόμη τῆς κατοχῆς ἄδοξα, λόγω τῆς ἀρνητικῆς στάσεως, τῆς ἀντιστάσεως, τῶν Βλάχων. Οἱ Βλάχοι εἶναι ἀπὸ κάθε ἄποψη Ἕλληνες...».

Αὐτὰ διδάσκει ὁ σύγχρονός μας Γερμανὸς Η. Richter, διακεκριμένος πανεπιστημιακὸς ἱστορικός, ποὺ δὲν τοῦ διαφεύγει ἡ παραπληροφόρηση, διάχυτη καὶ στὴ Γερμανία, ὅπως μᾶς πληροφθερεῖ καὶ ὁ Δ. Σπυρίδωνος, («Προπαγάνδα» **Ἡ Καθημερινή**, 11.9.94, 11). Ἐκτενὴς δὲ παρουσίαση τῆς μακρόχρονης καὶ πολυμορφῆς προπαγάνδας σὲ πανευρωπαϊκὸ ἐπίπεδο –καὶ ὄχι μόνον– ὑπάρχει καταχωρισμένη μὲ τίτλο «Ἑλληνοβλάχοι καὶ παραπληροφόρηση» στὰ **Πρακτικὰ Ἀ' Συνεδρίου Μετοσοβίτικων Σπουδῶν** (Ἀθήνα 1993, 453-469), συνάμα δὲ σύντομη ὡς ἄρθρο ἐπιγραφόμενο «Ἀπόπειρες ἀφελληνισμοῦ τῶν Βλάχων τῆς ἐλληνικῆς χερσονήσου» στὸ περιοδικὸ **Κοινωνικὲς Τομὲς**, (27, 1991, 307-313).

Ἐξ ἄλλου τὴν ὀρθότητα καὶ σπουδαιότητα τῆς παρεμβατικῆς διδασκαλίας Richter ἐπιβεβαιώνουν καὶ τὰ ἐπόμενα, ποὺ ἐλήφθησαν μόλις τὴν 11.1.02: **Τὰ νέα τῆς Τζούρτζιας.**

I. - 30. ΒΛΑΧΟΓΕΝΕΙΣ ΔΗΜΑΡΧΟΙ: ΕΙΜΑΣΤΕ ΕΛΛΗΝΕΣ, ΟΧΙ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑ

Πηγή: *Εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», 26/8/2000*

Βαρύτατες κατηγορίες ἐναντίον τοῦ Κέντρου Ἐρευνῶν Μειονοτικῶν Ομάδων (ΚΕΜΟ), ὅτι ἐπιχειρεῖ να ἀναδειξοῦ μειονότητα Βλάχων στὴν Ελλάδα, ἐκτοξεύουν τριάντα βλαχογενεῖς δήμαρχοι καὶ κοινοτάρχες με κοινὸ ψήφισμα το ὁποῖο ἔχουν διαβιβάσει στὸν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας, τὸν πρωθυπουργό, τοὺς πολιτικούς ἀρχηγούς, τὸν ὑπουργὸ Ἐξωτερικῶν, τὸν πρόεδρο τῆς Βουλῆς καὶ τὸν εκπρόσωπο στὸ Συμβούλιο τῆς Ευρώπης.

Οἱ εκπρόσωποι τῆς Τοπικῆς Αυτοδιοίκησης καταγγέλλουν «τὴν προσπάθεια ὀρισμένων ἀυτόκλητων φορέων, ὅπως τὸ ΚΕΜΟ, να ἑτεροπροσδιορίζουν ἐθνικά τοὺς βλαχόφωνους Ἕλληνες παρουσιάζοντάς τοὺς στὴν ἐλληνικὴ καὶ διεθνή κοινή γνώμη ὡς μία ἀκόμα μειονότητα τῆς Ελλάδας». Ὅπως ἐπισημαίνουν στὸ ψήφισμα, τὸ ΚΕΜΟ παραπλανώντας τὴν ἐλληνικὴ κυβέρνηση καὶ τὸ Συμβούλιο τῆς Ευρώπης ἐπιχείρησε να ὀργανώσει στὶς 28 Ἰουνίου ἐκδήλωση στὴν αἴθουσα τοῦ ἀμφιθεάτρου τοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν, στὴν ὁποία θα παρουσιάζε τοὺς Βλάχους ὡς μειονότητα. Το ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν, ὁμως, ἀρνήθηκε να τοὺς παραχωρήσει τὴν αἴθουσα καὶ ἡ ἐκδήλωση δὲν ἐγένε. Παρόμοια ἡμερίδα εἶχε γίνει τὸ 1998 στὴ Λάρισα καὶ τότε εἶχε ἀποδοκιμαστεῖ ἐντονα ἀπὸ τοὺς πολιτιστικούς φορεῖς τῶν Βλάχων.

Τὸ θέμα ἐρχεται στὴν επικαιρότητα λίγες μέρες μετὰ τὴν ἀποκάλυψη ὅτι τὸ τουρκικὸ ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν θέτει θέμα «καταπίεσης τῶν Βλάχων στὴν Ελλάδα», στὶς σελίδες τοῦ στο Ἴντερνετ, γεγονός που ἀποδοκίμασε ὁ ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν Γιώργος Παπανδρέου.

Οἱ Βλαχογενεῖς δήμαρχοι καὶ κοινοτάρχες προειδοποιοῦν ὅτι θα ἀντιδρᾶσουν δυναμικά καὶ σημειώνουν ὅτι ἀπὸ τὰ ἰδρυτικά μέλη τοῦ ΚΕΜΟ ἦταν ὁ

Χρῆστος Ροζάκης, πρῶην ὑφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν καὶ στενὸς φίλος τοῦ Κώστα Σημίτη.

Καταδικάζουν κάθε εἶδους δραστηριότητες που ὀδηγοῦν στὴν κατασκευὴ μειονοτήτων. Ἀρνούνται σε ὁποιοδήποτε το ἀυθαίρετο δικαίωμα να ἑτεροπροσδιορίζει τοὺς βλαχόφωνους Ἕλληνες, ἔμμεσα ἢ ἀμεσα, συζητώντας σε ἐθνικὸ ἢ διεθνὲς ἐπίπεδο, τὴ στιγμή που οἱ ἴδιοι δὲν αυτοπροσδιορίζονται ὡς μειονότητα, καὶ καταδικάζουν σκοπιμότητες τοῦ ΚΕΜΟ, τὸ ὁποῖο παρουσιάζει τὸ βλαχικὸ λατινογενὲς ἰδίωμα ὡς μειονοτικὴ γλῶσσα, θέτοντας εὐθέως θέμα ὑπαρξῆς βλαχικῆς μειονότητας στὴν Ελλάδα.

Ποιοι ὑπογράφουν

Οἱ δήμαρχοι καὶ κοινοτάρχες που ὑπογράφουν τὸ ψήφισμα εἶναι οἱ:

- Στέργιος Ράπτης (Ἀσπροπόταμος Τρικάλων)
- Ἰωάννης Φίλος (Καστανιά Τρικάλων)
- Νικόλαος Ζαχαράκης (Κλεινοβό Τρικάλων)
- Χρῆστος Μαλακασιώτης (Μαλακάσι Τρικάλων)
- Χρῆστος Νιτσιάκος (Αετομηλίτσα Ἰωαννίνων)
- Σωτῆρης Σπυριδάκης (Ανατολικὸ Ζαγόρι Ἰωαννίνων)
- Δημήτριος Μπάσιος (Ἄνω Πωγώνι Ἰωαννίνων)
- Ἀθανάσιος Σταγογιάννης (Βοβούσα Ἰωαννίνων)
- Εὐθύμιος Γούλας (Δίστρατο Ἰωαννίνων)
- Νικόλαος Γκατζόγιας (Καλαρίτες Ἰωαννίνων)
- Ἀλκιβιάδης Λάνταβος (Ματσούκιο Ἰωαννίνων)
- Ἀλέξανδρος Καχριμάνης (Μέτσοβο Ἰωαννίνων)
- Ἰωάννης Καπέτης (Μηλέα Ἰωαννίνων)
- Ἰωάννης Ἀργύρης (Συράκο Ἰωαννίνων)
- Κωνσταντῖνος Μουτσιούλης (Φούρκα Ἰωαννίνων)
- Γεώργιος Πλατσούκας (Βαθύπεδο Ἄρτας)
- Ἀθανάσιος Καψάλης (Λιβάδι Λάρισας)
- Ἀχιλλέας Δόκος (Αβδέλλα Γρεβενῶν)
- Ἰωάννης Παπαπούλιος (Γόριανη Γρεβενῶν)
- Ἀπόστολος Ζιόμπορας (Περιβόλι Γρεβενῶν)
- Κωνσταντῖνος Τζήμας (Σαμαρίνα Γρεβενῶν)
- Παναγιώτης Τσακαλῆς (Γράμμος Καστοριάς)
- Ἀχιλλέας Εὐαγγέλου (Κλεισοῦρα Καστοριάς)
- Νικόλαος Μέρτζος (Νυμφαῖο Φλώρινας)
- Γεώργιος Γίτσος (Ευρωπὸς Κιλκίς)
- Φώτης Κιλιπέρης (Λιβάδια Κιλκίς)
- Δημήτριος Κουλίνας (Πολύκαστρο Κιλκίς)
- Νικόλαος Γιουτίκας (Αξιὸς Θεσσαλονίκης)
- Δημήτριος Φράγκος (Πεύκα Θεσσαλονίκης)
- Γεώργιος Μακρῆς (Προσοτσάνη Δράμας)

II. Ο.Α.Σ.Π.Ε. ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΣΠΡΟΠΟΤΑΜΙΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΕΙΣ ΤΗΣ Ο.Α.Σ.Π.Ε. ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ «ΜΥΣΤΙΚΗ ΣΥΝΟ- ΔΟ» ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΛΑΧΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Η Ο.Α.Σ.Π.Ε. Ομοσπονδία Ασπροποτάμιων Συλλόγων Πολιτισμικής Ενότη-
τας που απαρτίζεται απ' τους πολιτιστικούς συλλόγους 11 χωριών του Ασπρο-
ποτάμου, ήτοι: Αγίας Παρασκευής (Τζούρτζιας), Ανθούσας, Γαρδικίου, Δολια-
νών, Καλλιρρόης, Καταφύτου, Κρανιάς, Μηλιάς, Πολυθέας, Στεφανίου και Χα-
λικίου του Ν. Τρικάλων, εκφράζει δημόσια τις θέσεις και απόψεις της για το
Συνέδριο που δίκην «μυστικής συνόδου» έγινε στη Λάρισα στις 6-7 Ιουνίου,
για τη βλάχικη γλώσσα.

Καταγγέλλει και ταυτόχρονα εκφράζει την αντίθεσή της σ' αυτού του είδους
τις μεθοδεύσεις, του Κ.Ε.Μ.Ο. (Κέντρο Έρευνας Μειονοτικών Ομάδων) που μαζί
με ορισμένους αυτόκλητους «πατρώνους» απ' το εξωτερικό και ορισμένους «αι-
θεροβάμονες»... απ' το εσωτερικό, περίπου δέκα πέντε (15) άτομα όλοι κι όλοι,
το Σαββατοκύριακο 6-7 Ιουνίου, πραγματοποίησαν στην Λάρισα «Συνέδριο για τη
βλάχικη γλώσσα» με τον ιδιαίτερο χαρακτηρισμό ως μειονοτικής γλώσσας. Με
το πρόσχημα μελέτης της γλώσσας και με έντονο συναισθηματισμό, προσπα-
θούν έμμεσα να περάσουν την άποψη, ότι οι Βλάχοι είναι μειονοτική ομάδα στην
Ελλάδα. Αυτοί οι κύριοι αγνοούν φαίνεται, ή θέλουν να αγνοούν, την παράδοση,
την ιστορία και την προσφορά του βλάχικου στοιχείου σ' αυτό τον τόπο.

Κανείς δεν του έδωσε το δικαίωμα να αποφασίζουν για τους Βλάχους, χωρίς
τους Βλάχους και έμμεσα, ή αν όχι άμεσα, να εντάξουν το περιήφανο αυτό
κομμάτι του Ελληνισμού σε ομάδα μειονότητας, μέσα στην ίδια του τη χώρα.

Ποιοι είναι αυτοί οι κύριοι του Κ.Ε.Μ.Ο. που προσπαθούν να εντάξουν σε
«μειονοτική ομάδα» τον Ρήγα Βελεστινλή, τον Οικουμενικό Πατριάρχη Ιωακείμ
Γ', τον Γιωργάκη Ολύμπιο, τον Γιάννη Φαρμάκη, τον Νικόλαο Κασομούλη, τον
Γρηγόρη Λιακατά, τους Λαζαίους, τον Νικοτσάρα, τον Σβώλο, τον Στρατηγό
Σαράφη, και πλείστους άλλους εθνικούς ήρωες, επώνυμους και ανώνυμους
που έχυσαν το αίμα τους γι' αυτό τον τόπο;

Με ποιο δικαίωμα και με ποια στοιχεία κατατάσσουν ως μειονοτικούς τους ε-
θνικούς μας ευεργέτες, όπως οι: Ευάγγελος Ζάππας, Γεώργιος Αβέρωφ, Σίμων
Σίνας, Μιχαήλ Τσοίτσας, Νικόλαος Στουρνάρης, Γεώργιος Σταύρου, των οποίων
τα ευεργετήματα στήριξαν καθοριστικά την οικονομία του νεώτερου Ελληνικού
κράτους και στολίζουν διαχρονικά την Αθήνα. Ανθρώπους που ξενιτεύτηκαν και
το αποτέλεσμα του μόχθου τους το δώρισαν στη μητέρα πατρίδα, όπως: το
Ζάππειο Μέγαρο, το Παναθηναϊκό Στάδιο, την Ακαδημία Αθηνών, τη Βιβλιοθή-
κη, την Φοιτητική Εστία, το Μουσείο, το Αστεροσκοπείο, το Οφθαλμιατρείο, την
Αρσάκειο Σχολή, το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, την Σχολή Ευελπίδων, την
Εθνική Τράπεζα Ελλάδος, και άλλα πολλά, ίσως λιγότερο γνωστά.

Ποιοι είναι αυτοί οι κύριοι, που με τις ενέργειές τους κατατάσσουν ως μειο-
νοτικούς τους διατελέσαντες πρωθυπουργούς της χώρας: Ιωάννη Κωλέττη,
και Σπυρίδωνα Λάμπρο;

Γιατί οι κύριοι του Κ.Ε.Μ.Ο. δεν κάλεσαν στο «συνέδριό» τους τον πιο ειδι-
κό Βλαχολόγο-Βαλκανολόγο επιστήμονα κ. Αχιλλέα Λαζάρου; μήπως η επι-
στημονική του παρουσία εμπόδιζε τα σχέδιά τους;

Τα πολιτιστικά μας στοιχεία και ιδιαίτερα αυτό της γλώσσας, τα γνωρίζου-
με πολύ καλύτερα εμείς οι ίδιοι, που και επιστήμονες διαθέτουμε και έχουμε
ασχοληθεί και ασχολούμαστε με τα πολιτιστικά μας θέματα.

Ως Ο.Α.Σ.Π.Ε. δεν είμαστε πολέμιοι της μελέτης και της επιστημονικής έρευ-
νας σε ότι αφορά το βλάχικο γλωσσικό ιδίωμα, δεν δεχόμαστε όμως αυτό το α-
ντικείμενο του πολιτισμού μας να το «μελετούν ορισμένοι» κάτω από την επο-
πτεία... ενός κέντρου που ασχολείται αποκλειστικά με μειονοτικές ομάδες. Α-
πλούστατα διότι το Κ.Ε.Μ.Ο. και τα μειονοτικά ζητήματα που ασχολείται, ουδε-
μία σχέση έχουν με τους Βλάχους της Ελλάδας. Κατά τη γνώμη μας, η μάζωξη
αυτή που τη βάφτισαν «επιστημονικό συνέδριο», έγινε και με το σκοπό να δικαι-
ολογηθούν εισπραχθέντα κοινοτικά κονδύλια. Γνωρίζουμε ότι το Κ.Ε.Μ.Ο. χρη-
ματοδοτήθηκε από την 12η Διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για θέματα
σχετικά με μειονότητες της Ευρώπης, με το ποσό των 11 εκατ. δραχμών.

Εκφράζουμε επίσης την αγανάκτησή μας και προς τους δικούς μας Έλλη-
νες Ευρωβουλευτές που:

α) Ψήφισαν στο Ευρωκοινοβούλιο ότι η βλάχικη γλώσσα ανήκει στη λίστα
των μειονοτικών γλωσσών και όχι στη λίστα των λιγότερο ομιλουμένων γλωσ-
σών. Οι κύριοι Ευρωβουλευτές φέρουν ιστορική ευθύνη για την πράξη τους
αυτή. Γνώριζαν ή δεν γνώριζαν το τι ψήφιζαν;

Ομήγυρις Έλληνοβλάχων Έθνικων Ειεργετών στο βάθος ιδρύματα τών δωρεών τους.
(Βλ. Ν. Ι. Μέριτζος, 'Αρμάνοι. Οι Βλάχοι. Θεσσαλονίκη).

β) Με τις πράξεις τους συνέβαλαν στη χρηματοδότηση αυτού του «περίφημου Κ.Ε.Μ.Ο.», που ίσως μόνον εθνικά προβλήματα μπορεί να δημιουργήσει στη χώρα μας.

Συγχαίρουμε την εφημερίδα «Ελευθερία» της Λάρισας και ιδιαίτερα τον δημοσιογράφο Γιώργο Μακρή, που πρώτη αποκάλυψε αυτή την σκανδαλώδη προσπάθεια του Κ.Ε.Μ.Ο. Συγχαίρουμε το Δ.Σ. και τον πρόεδρο της Πανελληνίας Ένωσης Πολιτιστικών Συλλόγων Βλάχων (Π.Ε.Π.Σ.Β.) κ. Φώτη Κιλιπύρη που ξεκάθαρα δημοσίευσαν τις θέσεις και απόψεις της Ένωσης για τον βλαχόφωνο Ελληνισμό, εκφράζοντας την αγανάκτηση και των 60 πολιτιστικών συλλόγων, μελών της Π.Ε.Π.Σ.Β. Συγχαίρουμε τον Νομάρχη Λάρισας κ. Ιωάννη Φλώρο, που με την καθοριστική παρέμβασή του (αν και απρόσκλητος) επεσήμανε στους κυρίους του Κ.Ε.Μ.Ο. τους κινδύνους, που με τις (εν κρυπτώ) πράξεις τους πρόκειται να δημιουργήσουν πρόβλημα στη χώρα μας. Συγχαίρουμε τον Δήμαρχο Μετσόβου κ. Αλέξανδρο Καχριμάνη και τον Δρα Μιχάλη Τρίτο, Λυκειάρχη Μετσόβου, που με τις δηλώσεις τους έκαναν σαφές ότι το εν λόγω Κ.Ε.Μ.Ο. ουδεμία σχέση έχει με την Π.Ε.Π.Σ.Β. και με όλους του Βλάχους γενικότερα. Συγχαίρουμε επίσης όλους τους φορείς, αλλά και μεμονωμένα άτομα που με τις θέσεις τους καταδικάζουν το Κ.Ε.Μ.Ο. και τις ενέργειές του.

Κύριοι του Κ.Ε.Μ.Ο. σε ένα σημείο συμφωνούμε απόλυτα μαζί σας ότι τα βλάχικα είναι μειονοτική γλώσσα, αλλά αυτό είναι πραγματικότητα έξω από τα σύνορα της Ελλάδας. Δεν γνωρίζετε για τον υπόλοιπο βλαχόφωνο Ελληνισμό της διασποράς που ζει στις γύρω Βαλκανικές χώρες; Μήπως θα πρέπει να κάνετε (ή και να κάνουμε!) κάτι γι' αυτούς, που πράγματι νιώθουν μόνοι, ξένοι και μειονότητα μακριά απ' την ιστορική τους μητρόπολη;

Θά θέλαμε να σας πληροφορήσουμε επίσης ότι, η Μοσχόπολη (1330-1769), η αποκαλούμενη από τους ιστορικούς ως «Αθήνα της Τουρκοκρατίας» και κατοικούμενη αποκλειστικά από βλαχόφωνους (65.000 το 1760), ήταν η πνευματική πρωτεύουσα του Ελληνισμού κατά τα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Εκεί ιδρύθηκε και λειτούργησε η Ακαδημία του Ελληνικού Γένους και το 2ο Ελληνικό τυπογραφείο της Βαλκανικής, μετά από αυτό της Κωνσταντινούπολης, μοναδικά τυπογραφεία για τον Ελληνισμό την εποχή εκείνη. Εκεί οι Βλάχοι στα σχολεία τους, που οι ίδιοι δημιούργησαν με συγγράμματα και των δικών τους εκδόσεων, δίδαξαν και διδάχθηκαν μόνο την Ελληνική.

Με την ευκαιρία της παρούσης δημοσίευσης καλούμε και τους υπόλοιπους συλλόγους Βλάχων του Ασπροποτάμου αλλά και όλης της χώρας, που δεν έχουν γραφτεί ως μέλη στην Π.Ε.Π.Σ.Β., να το πράξουν σύντομα, διότι έτσι ισχυροποιούμε τις θέσεις και απόψεις της Πανελληνίας Ένωσης (την μεγαλύτερη και πολυπληθέστερη Ένωση Βλάχων στον κόσμο, 60 πολιτιστικοί σύλλογοι μέλη) σε ότι αφορά την ιστορικότητα του βλαχόφωνου Ελληνισμού και όχι μόνο.

Τέλος κάνουμε γνωστό στους «υπεύθυνους» του Κ.Ε.Μ.Ο. (αν δεν το γνωρίζουν) ότι και στο παρελθόν, κάποιοι προσπάθησαν εν ονόματι σκοτεινών συμφερόντων και της Ρουμανικής προπαγάνδας να δημιουργήσουν προβλήματα στο χώρο μας, αλλά απέτυχαν στα σχέδιά τους χάρη στη σθεναρή αντίσταση των ίδιων των Βλάχων.

Σήμερα, αφού η θεωρία της Ρουμανικής δήθεν καταγωγής των Βλάχων απορρίπτεται, σερβίρεται γενικά και αόριστα μια άλλη ανασκευασμένη θεωρία, ότι τάχα οι Βλάχοι αποτελούν κάτι το ξεχωριστό, μια άλλη χωριστή εθνότητα. ΟΧΙ κύριοι, πέραν του ότι η επιστημονική έρευνα το απέδειξε, εμείς χωρίς να απολογούμαστε σε κανέναν, αισθανόμαστε ότι ΗΜΑΣΤΕ ΠΑΙΔΙΑ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ, ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ, ΑΞΙΑ ΤΕΚΝΑ ΤΩΝ ΠΡΟΓΟΝΩΝ ΜΑΣ.

Για το Δ.Σ.

Ο Πρόεδρος
Γιάννης Δήμας

Ο Γεν. Γραμματέας
Κώστας Αγγελής

Έπιπρόσθετα παρατίθεται και πρόσφατη επίσης επιστολή, της οποίας ο αποστολέας, καθηγητής Φ.Α. και γενικός γραμματέας της Πανελληνίας Ένώσεως Πολιτιστικών Συλλόγων Βλάχων (Π.Ε.Π.Σ.Β.), Κ.Α. Άδαμ παρέχει πολύτιμο πληροφοριακό υλικό:

«Άργος Όρεστικό 27.12.01

Άγαπητέ Δάσκαλε,

Μαζί με τις εγκάρδιες ευχές μου (πρέπει να έλαβες την κάρτα μας) για αίσιο και δημιουργικό νέο έτος, και με άφορη την κυκλοφορία από τον Φ.Ι.Λ.Ο.Σ. Τρικάλων του έργου του Weigand "προλογισμένου δεόντως" από εμένα, σου στέλνω ένα ευσύνοπτο σημείωμα που αφορά τον Γεώργιο Σαγιαξή, στο οποίο υπάρχει αναφορά στην "αντίκρουση" των θέσεων του Weigand...».

Πέρα των πολλών άλλων εξαιρετικά ενδιαφερόντων αναφέρει δύο μελέτες του Σαγιαξή δημοσιευμένες σε γερμανικά περιοδικά, ένα Υπόμνημα επιγραφόμενο «Ανασκεινή της περί Κουτσοβλάχων και Έλληνορουμανικής διαφορής διατριβής του καθηγητού Weigand» και προαναγγελία εκδόσεως τριών μελετών, των οποίων η τρίτη επιγράφεται «Οί Έλληνόβλαχοι υπό γλωσσικήν, ιστορικήν και λαογραφικήν άποψιν».

Ήδη τὰ στοιχεῖα περισυλλέγονται, διακριδώνονται καὶ ἀξιολογοῦνται. Διανοίγεται δὲ πρόσφορη προοπτικὴ πραγματώσεως ἐπιτηδεύμενης καὶ βελτιωμένης συγγραφῆς γὰ τὰ Ἔργα καὶ τὶς ἡμέρες τοῦ Weigand, ὁπότε ὀφείλονται χάριτες στὸν Thede Kahl, ὑποκινητὴ μᾶς πιθανῆς πληρέστερης ἀπεικονίσεως ἐπιμάχου προβλήματος, στὴν ὁποία θὰ ἐπισημαίνονται καὶ οἱ διαφανόμενες ἐπιδιώξεις του. Διότι μᾶς προέκλυψε παντελῶς ἀνικανοποίητος ἀπὸ τὴν εἰδικότητά του, Γεωγραφία, ἐπιστῆμη πανάρχαια καὶ πάντοτε τὰ μέγιστα ἐπωφελεῖ. Πρὸ πάντων δέ, ἐνῶ εἶναι ἐστερημένος τῶν ἐνδεδειγμένων ἐξειδικεύσεων, ἀρχαιολογίας-ἱστορίας, φιλολογίας-γλωσσολογίας, ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς, λαογραφίας-ἐθνολογίας..., παρεισέφησε στὸν χώρο τῆς διαχρονικῆς καὶ πολυσχιδοῦς, διεπιστημονικῆς Ρωμηνολογίας-Βλαχολογίας σὰν καθυστερημένος σπουδαρχίδης!

ΑΧ. Γ. ΛΑΖΑΡΟΥ
Ρωμανιστῆς-Βαλκανολόγος

Σ.Σ.: Όπως συνηθίζεται στα διάφορα έντυπα, μακροσκελείς επιστολές περικόπτονται για οικονομία χώρου.

Κατ' εξαίρεση δέν ακολουθήσαμε αυτή τή δυσάρεστη διαδικασία, στο κείμενο του κ. Thede Kahl, παρ' ότι κάποια σημεία τής επιστολής του δέν περιέχονται στην προδημοσίευση τής ΕΛΛΟΠΙΑΣ στα προλεγόμενα του κ. Λαζάρου στο βιβλίο ΑΡΩΜΟΥΝΟΙ (Α' τόμος) του Gustav Weigand. Έπίσης παραβλέψαμε, τή μή τήρηση εκ μέρους του, τής αυτόνόητης φραστικής εύπρέπειας.

Η άπάντηση του κ. Λαζάρου, στις επισημάνσεις του κ. Kahl, παρατίθεται αυτούσια, και επειδή καταλαμβάνει μεγαλύτερη έκταση, ή ΕΛΛΟΠΙΑ πρὸς διευκόλυνση τῶν ἀναγνωστῶν καταχωρίζει τήν εἰκονογράφηση στις ἀριστερές σελίδες.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ THEDE KAHL

Βλέποντας τυπωμένα τα προλεγόμενα του κ. Λαζάρου στον τόμο *ΟΙ ΑΡΩΜΟΥΝΟΙ* του Gustav Weigand, που δημοσιεύονται και στο περιοδικό *ΕΜΟΠΙΑ*, οφείλω

ως μεταφραστής του έργου του και πνευματικός δημιουργός της ελληνικής μετάφρασης, προς τους αναγνώστες –έστω εκ των υστέρων– τις εξής παρατηρήσεις.

(1-2) Ο κ. Λαζάρου στα προλεγόμενά του προσπαθεί να διαβάλει και να «τραυματίσει» το έργο του Gustav Weigand, μιας πρωτοπόρας ευρωπαϊκής προσωπικότητας στο χώρο της εθνολογίας και της κοινωνικής ανθρωπολογίας, της γλωσσολογίας και της λαογραφίας. Τα όσα καταλογίζει και αποδίδει στον Gustav Weigand ενδεχομένως να έχουν σχέση με τη δική του προσωπικότητα και το δικό του έργο, το οποίο, ασφαλώς, γνωρίζει εάν και ποιάς εκτίμησης χάρει από τους βλαχολόγους, εθνολόγους, βαλκανολόγους και ρωμανιστές όλου του κόσμου. Δεν είμαι, βεβαίως, εγώ που

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΑΧ. Γ. ΛΑΖΑΡΟΥ

Άγαπητή ΕΛΛΟΠΙΑ,

ασφαλώς τα μέλη τής Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς σου και οι ἀναγνώστες σου, πού ἔχουν διαβάσει στα τεύχη 54-και 55- τὰ Προλεγόμενά μου στην ἑλληνική ἔκδοση τοῦ Α' τόμου τοῦ συγγράμματος τοῦ G. Weigand, *Οἱ Ἀρωμαῖνοι* (Βλάχοι), Ἐκδοτικός Οἶκος Ἀδελφῶν Κυριακίδη Α.Ε., θά διαποροῦν διαβάζοντας τήν ἐπιστολή τοῦ Thede Kahl (ἐφεξῆς Τ.Κ.). Διότι ὁ συντάκτης τῆς, διεμνηθείας καί καθηγητῆς γεωγραφίας, ὡς μεταφραστῆς σὺδαμου καί διόλου δέν θίγεται, τοῦ δὲ Weigand οἱ ὀρθές παρατηρήσεις καί συμβολές ἐπαινοῦνται, χωρὶς νὰ ἀποσιωπῶνται οἱ ἀνακρίβειες καί τὰ λάθη του.

Τί, λοιπόν, ὤθησε τὸν Τ.Κ. στην ἀποστολή –μὲ πολλοὺς ἀποδέκτες– τῆς πικρόχολης γραφῆς, μεστῆς μίσους καί πάθους κατὰ τῆς ταπεινότητάς μου, Ἀχιλλέως Γ. Λαζάρου (ἐφεξῆς Α.Λ.); Ὅλοι θά ἀντιληφθοῦν, ὅταν ὀλοκληρώσουν τήν ἀνάγνωση τῆς ἐπιτακτικῆς ἀπαντήσεως. Ἐπιβοηθητικά ἄς ρίξουν μιὰ νέα ματιὰ στα προαναφερόμενα τεύχη σου καί ἄς προμηθευθοῦν τὸν ἐπίμαχο πλέον τόμο Weigand, στὸν ὅποιο τόσο τὰ Προλεγόμενα ὅσο καί τὰ Σχόλια συνοδεύονται ἀπὸ ἀδιάσειστη τεκμηρίωση. Παράλληλα ἄς δεχθοῦν καί προσφερόμενο, μέσω ΕΛΛΟΠΙΑΣ, αὐτοτελὲς δημοσίευμα τοῦ Α.Λ., ἐπιγραφόμενο *Πλάνες καί πάθη πολεμίων τῆς ἑλληνικότητος τῶν Βλάχων-Αρμάνων, Τρίκαλα 1999*, ὅπου καταγράφονται οἱ ἐπὶ δεκαετίες μεθοδευμένες «ἐπιθέσεις» ἀνωνύμων καί ἐπανύμων ὀργάνων προπαγάνδας κατὰ τοῦ Α.Λ., ὁ ὁποῖος χάρει καί εὐχαριστεῖ, ἐπειδὴ τίς ἀξιοποιεῖ ὡς πολύτιμες εὐκαιρίες γιὰ ἐγκυρη ἐνημέρωση ἐνδιαφερομένων καί μὴ!

Γιὰ τὴν εὐχερέστερη κατανόηση τῶν διαμειβομένων ἢ ἐπιστολή τοῦ Τ.Κ. ἐπιμερίζεται σὲ θεματικὲς ἐνότητες ἀριθμημένες.

1. Περιττεύει καί ἡ παραμικρὴ παρέμβαση τοῦ Α.Λ., δοθέντος ὅτι ὁ σύγχρονος τοῦ Weigand διάσημος Γερμανὸς καθηγητῆς Μόμσεν ἐξακρίτησε τὸ συζητούμενο βιβλίο «ὡς οὐχὶ ἀνεπίληπτον προϊόν πραγματικῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῖνης». (Βλ. Ἄ. Θ. Σπηλιωτόπουλος, *Οἱ Βλαχόφωνοι Ἕλληνες καί ἡ Ραιμονική Προπαγάνδα*, Ἐν Ἀθήναις 1905, 64). Ἐπίσης γράφει ὁ ἴδιος, *La Macédoine et l' Hellénisme, Sa force et ses droits, Athènes 1904*, 62: «*Le célèbre historien Théodore Mommsen, ..., "se déclara que les opinions émises, ..., sur l' origine des Kouztouvalaques et leur langue en relation avec la Roumanie ne peuvent pas être considérées comme le fruit d' une recherche scientifique irréprochable"*».

2. Ἐπιστήμονες ἐξειδικευμένοι καί ἀκαριφνεῖς, ἦτοι μὴ ἐξαρτημένοι ἀπὸ προπαγανδιστικὰ κέντρα, ἐπισημαίνουν τὴν ἐπιστημονικὴ ἀξία τῶν Βλαχολογικῶν δημοσιευμάτων, πρωτίστως τῆς διδακτορικῆς διατριβῆς τοῦ Α.Λ. Ἐνδεικτικὰ μνημονεύονται ὁ καθηγητῆς καί πρόεδρος τοῦ 4ου Πανεπιστημίου Σοβδόνης Cl. Margueron, ὁ πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου Λαζάνης Fr. Lassère, ὁ καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Βιέννης M. D. Peyffus, ὁ καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Μαν-heim Johann Benos, ἡ ἀκαδημαϊκὸς καί καθηγήτρια τοῦ Πανεπιστημίου Βελιγραδίου F. Parazoglou - Ostrogorski, ὁ πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Γ.

θα ασχοληθώ με την κριτική του έργου του. Υπάρχουν άλλοι αρμοδιότεροι εμού και το έχουν πράξει ήδη, αξιολογώντας το έργο του. Στην εξής κριτική μου αναφέρω τις σελίδες όπως τυπώνονται στο βιβλίο που στο μεταξύ έχει κυκλοφορήσει στον εκδοτικό οίκο *Κυριακίδη* (Θεσσαλονίκη 2001).

(3-10) Δεν θα πείραζε τόσο πολύ αν αρκούσαν ο κ. Λαζάρου στο να κολακεύει τον εαυτό του, όπως στη σ. 44 «με σοβαρά επιχειρήματα ο Λαζάρου...», στη σ. 212 «ορθότερες ετυμολογικές δοκιμές, βλέπε Λαζάρου», στη σ. 336 «ισχυρή απάντηση δίδεται [...] από τον Λαζάρου», στις πάμπολλες παραπομπές και παραθέσεις που κάνει σε δικά του έργα και ακόμα και στο ευρετήριο που εμφανίζεται με 5 ξενόγλωσσες και 35 ελληνικές αναφορές. Αλλά ουδείς των συναδέλφων υβρίζει ή ασχημονεί σε βάρος εκείνου που του παρέχει φιλοξενία. Ο κ. Λαζάρου, όμως, αποκαλεί τον G. Weigand «προπαγανδιστή» (σσ. 46, 148, 201), ειρωνικά τον κατηγορεί «πολύξερο καθηγητή» (σ. 128), και υποστηρίζει ότι το έργο του είναι γραμμένο με «προχειρότητα και τολμηρούς συνδυασμούς» (σ. 350). Αφού ο κ. Λαζάρου λέει ότι ο G. Weigand δεν είναι αντικειμενικός (σ. 29), τον ρωτώ: Ποιο κίνητρο μπορούσε να έχει ο G. Weigand να είναι μεροληπτικός;

(11) Κατά τη γνώμη του κ. Λαζάρου, ο Weigand δεν αναφέρει αρκετούς ευεργέτες, πολιτικούς και συγγραφείς Βλάχους που είχαν ελληνική συνείδηση

–και μόνο αυτό του φτάνει να συμπεράνει ότι «οι αναρίθμητες παραλείψεις του καθιστούν γράμμα κενό την προλογική διακήρυξη του για αντικειμενικότητα» (σ. 46). Πιθανόν ξέχασε ότι σκοπός του έργου δεν ήταν να γραφτούν βιογραφίες «γκραικομάνων» Βλάχων, αλλά το να γίνει συστηματική καταγραφή των ηθών και εθίμων των Αρωμούνων!

(12) Για να καταλάβει κανείς το πόσο μπερδεύει τα πράγματα ο σχολιαστής, αρκεί να προσέξουμε τον μη επιστημονικό τρόπο των παραπομπών του. Αντί ν' αποδώσει ακριβώς τα λεγόμενα των συγγραφέων, τα αποδίδει με δικά του λόγια και κάμποσες αλλαγές. Στις σσ. 48 και 304 ο κ. Λαζάρου γράφει ότι κατά τους Alan J. B. Wace & Maurice S. Thompson «διαπιστώνονται ελληνικά τα ηθή και εθίμα των Αρωμούνων». Στην πραγματικότητα, όμως, οι δύο Άγγλοι γράφουν στη σ. 100

ΑΧ. Γ. ΛΑΖΑΡΟΥ

Θρακολογία και ζήτημα καταγωγής
των Βλάχων-Αρωμούνων

*Ανάτυπο από τὰ «Τρικαλινά», τ. 5ος (1985)

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
(Φ.Ι.Λ.Ο.Σ.) ΤΡΙΚΑΛΩΝ

ΤΡΙΚΑΛΑ 1985

Μπαμπινιώτης, οι καθηγητές του Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Ἄπ. Ἐ. Βακαλόπουλος, Ἄ. Καραθανάσης, Κ. Μητσάκης, Ἄ. Μπουσμπούκης, Χ. Παπαστάθης, Μ. Γ. Τρίτος..., διευθυντές και ἐπιστημονικοὶ συνεργάτες τῶν Κέντρων Ἑρευνῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, Ν. Κοντοσόπουλος, Γ. Τσουνίδας, Σταῦρος Μάνεσης..., ἀσχολούμενοι ἰδιαιτέρως μὲ τοὺς Βλάχους, Γιάννης Τσάρας, Δημ. Ν. Καπέτσος και πάμπολλοι ἄλλοι, τὸ δὲ ἀνώτατο πνευματικὸ ἴδρυμα, ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἐδράβευσε τὸν Α.Λ. γιὰ τὸ Βλαχολογικὸ συγγραφικὸ ἔργο του.

3. Τὰ ἐντὸς εἰσαγωγικῶν δὲν ἔγραψε ὁ Α.Λ. γιὰ τὸν ἐαυτό του ἀλλὰ ἡ καθηγήτρια τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων Ἐλευθερία Ἰ. Νικολαΐδου σὲ σύγγραμμά της, ἐπιγραφόμενο *Ἡ Ρομανικὴ Προπαγάνδα στὸ Βιλαέτι Ἰωαννίνων καὶ στὰ βλαχόφωνα χωριά τῆς Πίνδου*, τ. Α' (μέσα 19ου αἰ. - 1900), Ἰωάννινα 1995, 22 σμμ. 1. Κατ' ἀκολουθίαν ὁ Τ.Κ. συνειδητὰ παραποιεῖ τὰ πράγματα. Ἄς τὸν κρίνουν οἱ ἀναγνώστες.

4. Ἐδῶ ὁ Τ.Κ. ἢ δὲν ἐννοεῖ τὰ ἑλληνικά, δηλαδή ὅτι σὲ ἀνακοίνωση τοῦ Α.Λ. ὑπάρχουν ἐρασιμῆνες ἐτυμολογικὲς δοκιμὲς, ἢ διαπράττει πάλι παραποίηση.

5. Ἰσχύει καὶ ἐδῶ ἡ προηγούμενη σημείωση.

6. Ποιὸς «παρέχει φιλοξενία»; Ὁ Weigand ἢ ὁ Kahl; Στὴ μὲν πρώτη περίπτωσι θὰ ἦταν μακάθρια, στὴ δὲ δεύτερη ἀδιανόητη καὶ ἀπαράδεκτη. Φυσικὰ κανένας ἀπὸ τοὺς δύο. Διότι πράγματι ὁ Φιλολογικὸς Ἱστορικὸς Λογοτεχνικὸς Σύνδεσμος (Φ.Ι.Λ.Ο.Σ.) Τρικάλων προσκαλεῖ τὸν Α.Λ., τὸν παλαιότερο συνεργάτη του στὸ ἐτήσιο ἐπιστημονικὸ περιοδικὸ του, *Τρικαλινά*, τιμημένο κίβλας μὲ τὸ «Βραβεῖο Φιλίας Τρικάλων» τοῦ Φ.Ι.Λ.Ο.Σ. καὶ μὲ τὸ Μετάλλιον μετὰ Διπλώματος τοῦ Δήμου Τρικκαίων.

7. Ὁ Τ.Κ. ἀλαφιάζεται, συνταράσσεται, ἐπειδὴ ὁ Weigand «ἐκλαμβάνεται ἀπὸ ἄρχοντες καὶ ἀρχομένους ὡς προπαγανδιστής». Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀκριβὴς διατύπωση τοῦ Α.Λ., ὁ ὁποῖος ἐν συνεχείᾳ ἐπικαλεῖται τὶς μαρτυρίες Βεγάрд καὶ Κρουσάλλη, ὅπου ὁ Weigand χαρακτηρίζεται προπαγανδιστής. Γιὰ τὶς σελ. 148 καὶ 201 μόνοι τοὺς οἱ ἀναγνώστες καὶ μὲ φευγαλέα ματιὰ μποροῦν πρεπούμενα νὰ ἀποφανθοῦν.

8. Ὁμολογουμένως ὁ Weigand ὑπῆρξε πολὺξερος, σχεδὸν παντογνώστης. Ἄλλὰ εἶχε παραγνωρίσει τὶς γνώσεις του. Αὐτὸ μέμφεται ὁ Α.Λ. Διότι εἶναι ἐπιλήψιμο. Ὁ δὲ Τ.Κ., συνεχιστὴς τοῦ Weigand, ἂν καὶ κατάδηλα στερεῖται τῶν ἐπιστημονικῶν ἐφοδίων ἐκείνου, ἐνοχλεῖται σφόδρα καὶ παρασύρεται σὲ ἀποκοιτίες, ὅπως ἡ μοιραία ἐπιστολή του, δηλωτικὴ καὶ τῆς κρίσεως, ἢ ὅποια κατατρίχει τὸν ἀνωρίμαστο ἐπικριτὴ.

9. Τὰ ἐντὸς εἰσαγωγικῶν δὲν ἔγραψε ὁ Α.Λ. γιὰ τὸν Weigand, ἀλλὰ ὁ ἴδιος ὁ Weigand γιὰ Γορτσενίτ. Ἔνοχος πάλι ὁ Τ.Κ.

10. Ὁ Τ.Κ. θέτει ἐρώτημα στὸν Α.Λ., μολοντοῦ δὲν ἀγνοεῖ τὴν ἀπάντησι. Ἐν τούτοις ὁ Α.Λ. πρόθυμα τοῦ ὑπενηθμίζει ὅσα γράφει ὁ Σπηλιωτόπουλος, ἔ ἀ., 64, ἀποκαλύπτοντας ὅτι «ἄπισθεν τοῦ κ. Βεῖγκανδ» κριπτεται ἡ ρομανικὴ προπαγάνδα. Ἐπίσης ὁ Α.Λ. παραπέμπει τὸν Τ.Κ. καὶ στὴν καθηγήτρια Νικολαΐδου, ἔ ἀ., 35 σμμ. 1, ὅπου κατὰ τὴ γνώμη τῆς συντάξεως τοῦ περιοδικοῦ

του έργου τους *The Nomads of the Balkans* που παραπέμπει ο κ. Λαζάρου για τα ήθη και έθιμα του βλάχικου γάμου, ότι «*the Greek influence is predominant*», δηλαδή «*δείχνουν μεγάλη ελληνική επιρροή*». Σε πολλά ακόμα σημεία φαίνεται με πόση προχειρότητα εργάζεται, αναφέρει π.χ. τον Gustav Meyer χωρίς να μας δώσει τα βιβλιογραφικά στοιχεία, και εκτός αυτού μια φορά τον γράφει *Gustav Mayer* (σ. 22), άλλες φορές Meyer και στο ευρετήριο τον βρίσκουμε ως *M. Mayer*.

(13) Δυστυχώς ο σχολιαστής δεν μας αναφέρει ποιος λέει τα τρία «ψέματα» που τάχα διατυπώθηκαν για τον αποκλεισμό πιθανής ελληνικής καταγωγής των Βλάχων (σ. 37): (α) Δεν πιστεύω ότι υπάρχει συγγραφέας που αμφισβητεί την ύπαρξη κτηνοτροφίας στην Αρχαία Ελλάδα, όπως ισχυρίζεται, αλλά υπάρχει η δικαιολογημένη άποψη ότι στην Αρχαία Ελλάδα δεν υπήρχε το νομαδικό σύστημα που βρίσκουμε στους Αρωμόνους για το οποίο πραγματικά δεν έχουμε ντοκουμέντα. Υπήρχαν εποχικώς μετακινούμενοι κτηνοτρόφοι, αλλά όχι νομάδες που έπαιρναν όλα τα υπάρχοντά τους μαζί τους και ζούσαν αποκλειστικά στη νομαδική κινούμενη κοινωνία χωρίς να έχουν χωριά, τρόπο ζωής που το βρίσκουμε στους Φαρσεριώτες (β) Ο κ. Λαζάρου αποκαλεί ψέμα το να υποστηρίζει κάποιος ότι η βλάχικη γλώσσα ταυτίζεται με τη ρουμανική. Αν το «*ταυτίζεται*» το ερμηνεύσει κανείς πως σημαίνει «*είναι ταυτόσημες*», σαφώς και έχει δίκαιο. Ταύτιση, όμως, μεταξύ των δύο γλωσσών φυσικά υπάρχει, μια και έχουν την ίδια νεολατινική ρίζα και μοιάζουν πολύ. Ο κ. Λαζάρου μάλλον δεν συνειδητοποιεί ότι με τη λογική του η ποντιακή πρέπει να θεωρηθεί ξεχωριστή γλώσσα, άσχετη με την ελληνική (γ) Η κάθοδος των Αρωμόνων από τη Δακία πραγματικά δεν μαρτυρείται ιστορικά, αλλά ούτε και μαρτυρείται η διηκενής τους ύπαρξη στον ελλαδικό χώρο.

(14) Ο κ. Λαζάρου υποστηρίζει στη σ. 36 ότι ο G. Weigand αποκαλεί τους Σαρακατσάνους «*εξελληνισμένους Βλάχους*». Στην πραγματικότητα όμως ο G. Weigand γράφει στη σ. 310: «*Ορισμένοι Αρωμόνοι πιστεύουν ακόμα ότι οι "Σαρακατσάνοι" (ή "Καρακατσάνοι"), ελληνόφωνοι βοσκοί της Θεσσαλίας και της Μακεδονίας που ζουν στην εξοχή και*

Έλληνισμός (12, 1909, 491), «*ό Weigand ήτο εξωνυμένος πράκτορας τών ρουμανικών αξιώσεων...*». Ίδου, λοιπόν, το κίνητρο του Weigand.

11. Οί Βλαχόφωνοι και γενικά οί Πανελλήνες δοξολογούν τούς Γκραικομάδους, για τούς οποίους και σεμνύνονται. Διότι έδιναν τὰ πάντα για τήν Ελλάδα, όταν αυτή κινδύνευε. Μὲ σήμασιὰ ὑποτιμητικὴ χρησιμοποιοῦν τὸν ὄρο ὅσοι ἀνήκουν στὴ συνομοταξία τῶν ἑλευθερῶν θυμάτων τῆς προπαγάνδας, καθὼς καὶ οἱ ἀντίμαχοι τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τῶν ὁποίων κάποιοι συμπράττουν μαζί τῆς ἐξασφαλίζοντας, ὅπως ὁ Weigand, καὶ χαδιάρι! Αὐτὸ ἀφηρε ἀσχολίαστο ὁ Τ.Κ., ἐπειδὴ σήμερα στὴ Γερμανία ἡ... ἀπαίτηση χαβιαριοῦ συνεπάγεται ἐξώθηση σὲ παραίτηση ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία (βλ. *Τὸ Βῆμα*, 05.12.01, 14). Εἰδικὰ τοῦ Weigand ἡ Βλαχολογικὴ περιήγηση κατ' ἐπίφασιν μὲν ἦταν «ἐπιστημονικὴ», στὴ δὲ πράξῃ καὶ μὲ τὸ ἀξημίωτο, «ὅπως ἐνισχύση...» τὴ ρουμανικὴ προπαγάνδα, σύμφωνα μὲ τὴν πρὸ αἰῶνος καταγγελία τοῦ Σπηλιωτοπούλου, ἔ. ἀ., 64, τὸν ὁποῖο ὁ Τ.Κ. ἔχει κηρύξει σὲ ἄγνοια!

12. Στὴν προκειμένη παρατήρηση τοῦ Τ.Κ. ὁ μὲν Βλαχόφωνος Ἑλληνας θὰ ἔλεγε στὰ Βλάχικα «σηκώνεται ἡ οὐρὰ καὶ χτυπᾷ τὸ κεφάλι», οἱ δὲ Πανελλήνες «*έλα, παπποῦ μου, νὰ σοῦ δείξω τὰ ἀμπελοχώραφά σου!*» Διότι ὁ Τ.Κ. κάνει ἐπίδειξιν ἀχρεΐαστης ἀγγλομάθειας αὐτοαποκαλύπτοντας ταυτόχρονα τὸ τεράστιό του ἔλλειμμα ἑλληνομάθειας. Ἀστόχαστα ἀποδίδει τὸ «*διαπιστώνονται*» στὸν Α.Α., ἐνῶ πρωτοεργοὶ τοῦ εἶναι οἱ Wace - Thompson μὲ τὸν ἀκαδημαϊκὸ καὶ καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου Ν. Iorga, ὁ ὁποῖος ἀφιερώνοντας ὀλόκληρο τεῦχος (2, 1915) τοῦ ρουμανικοῦ περιοδικοῦ *Bulletin de l' Institut pour l' etude de l' Europe sud-orientale* στὴν ἐγκαιρὴ κριτικὴ τῆς συγγραφῆς τούς *Οἱ νομάδες τῶν Βαλκανίων* διερωτᾷται: «*Ces coutumes sont-elles vraiment les mêmes que celles des Grecs* (p. 100)?», ἢ ἀπλοελληνικά: «*Ἀληθινὰ, αὐτὰ τὰ ἔθιμα [τῶν Βλάχων] εἶναι τὰ ἴδια μὲ ἐκεῖνα τῶν Ἑλλήνων* (σ. 100);».

Γιατὶ ὁ Τ.Κ. προσπερνᾷ τὸν προβληματισμὸ τοῦ Iorga; Ἐπιμαρτυρεῖ δὲ τὴν ἑλληνικότητα τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Βλάχων ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Βελιγραδίου Dusan Popovic'. Γι' αὐτὸ ὁ Τ.Κ. ὑπεκφεύγει ἀπειρότεχνα ἐπιχειρώντας ἐπίρριψη εὐθυνῶν στὸν Α.Α. καὶ γιὰ τυπογραφικὰς ἀβλεψίες, μολονότι γνωρίζει ὅτι ὁ «*δαίμων τοῦ τυπογραφείου*» εἶναι «*ἄλλου παπᾶ... εὐαγγέλιο*», τοῦ ὁποῖου ὁ Τ.Κ. χρειάζεται... εὐχέλαιο!

13. Καὶ ἐδῶ ὁ Τ.Κ. ἐμφανίζει μεγάλο κενὸ ἑλληνομάθειας. Ἴσως δὲν εἶδε πουθενὰ «*τὰ εἰκόλως ἐννοοίμενα παραλείπονται!*» Ὡστόσο ὁ Α.Α. δὲν δυσκολεύεται στὴν ἄμεση πληροφόρησή του. Ρητὰ, λοιπόν, τὰ τρία ψέματα λέγονται ἀκόμη ἀπὸ πράκτορες τῆς προπαγάνδας, ὄψιμους ὁπαδοὺς τοῦ κορυφαίου Th. Caridan, τοῦ ὁποῖου οἱ θεμελιώδεις ἐνδόσεις ἐνδεχομένως δὲν ὑπέπεσαν στὴν ἀντίληψή τους.

Μὲ τὴν ἴδια σειρά τῶν ἐρωτήσεων τοῦ Τ.Κ. ἔπονται οἱ ἀπαντήσεις τοῦ Α.Α.:

α) Ὅπωςδήποτε κανένας δὲν «*ἀμφισβητεῖ τὴν ὑπαρξὴ κτηνοτροφίας στὴν Ἀρχαία Ελλάδα*», ἀφοῦ μαρτυρεῖται ἀπὸ ὅλους τούς ἀρχαίους Ἑλληνας καὶ Λατίνους συγγραφεῖς, καθὼς καὶ ἀρχαιολογικὰς πηγὰς. Ὅμως τὰ ὄργανα τῆς ὑπεραιωνόθειας προπαγάνδας ἀρνοῦνται τὴν ἀσκησὴ τῆς ἀπὸ Ἑλληνας (βλ. *Τρι-*

ΑΧ. Γ. ΛΑΖΑΡΟΥ

ΣΑΡΑΚΑΤΣΑΝΟΙ

ΡΟΥΜΑΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΩΓΗ

ΑΘΗΝΑΙ 1999

που φοράνε μια στολή που μοιάζει με αυτήν των Φαρσεριωτών, είναι αρωμουνική καταγωγής. Εγώ με βάση τα χαρακτηριστικά τους και τον τρόπο ζωής τους, τους θεωρώ γνήσιους Έλληνες». Άρα ο κ. Λαζάρου ή δεν διάβασε το βιβλίο του G. Weigand ή σκόπιμα άλλαξε τα λεγόμενα του συγγραφέα για να τον εκθέσει στους αναγνώστες.

(15) Ένα ακόμα από αυτά τα λάθη είναι ότι στη σελ. 108 διαβάζουμε ότι ο G. Weigand γράφει για «ρουμανικά ονόματα για διάφορα δέντρα», παρ' όλο που είχα μεταφράσει «αρωμουνικά», όπως το γράφει και ο G. Weigand στο πρωτότυπο. Προς τι αυτή η αλλαγή; Μόνο να περάσει κι άλλο σχόλιο ο κ. Λαζάρου και να εκθέσει τον συγγραφέα;

(16) Όταν ο σχολιαστής γράφει ότι «οι Βλάχοι δεν περιορίζονται στην τυπική δήλωση, δηλαδή ότι είναι Graeci» (σ. 28), μας υποβάλλει ότι οι Βλάχοι αποκαλούνται Graeci –αλλά δεν υπάρχει Βλάχος που θα πει ότι είναι Graec (πιθανολογώ ότι αυτό ισχύει ακόμα και για τον κ. Λαζάρου). Και αν το κάνουν ορισμένοι «γκραικομάνοι» Βλάχοι, το κάνουν, διότι στις περισσότερες νεότερες γλώσσες δεν υπάρχει διαφοροποίηση των όρων Graec και Έλληνας.

(17) Εκτός αυτού, ο σχολιαστής ανακατεύει ερωτήματα επιστημονικά με πολιτικά. Το ερώτημα αν οι Βλάχοι ανήκουν σε κάποιο άλλο έθνος, είναι πολιτικό και δεν αφορά τους επιστήμονες. Για τον κ. Λαζάρου, όσοι Βλάχοι δεν αισθάνονται Έλληνες είναι ρουμανίζοντες –και ούτε ρωτάει αυτούς τους «ρουμανίζοντες» Βλάχους, αν ίσως δεν αισθάνονται Ρουμάνοι, αλλά Βλάχοι και μόνο Βλάχοι. Γι' αυτό και δυσκολεύεται ο κ. Λαζάρου να φανταστεί ότι την κίνηση αυτών των Βλάχων, ο G. Weigand τη χαρακτηρίζει «δική τους εθνική κίνηση» (σσ. 344-346), μιλάει δηλαδή για ξεχωριστή βλάχικη και όχι ρουμάνικη κίνηση, όπως ισχυρίζεται ο κ. Λαζάρου (σσ. 344-345). Ακριβώς γι' αυτόν τον λόγο ο G. Weigand δεν καταλήγει σε τέτοιου είδους επιπόλαια συμπεράσματα και δεν λέει πουθενά στο βιβλίο του ότι οι Βλάχοι «σε τελική ανάλυση είναι Ρουμάνοι», όπως το υποστηρίζει ο κ. Λαζάρου (σσ. 36) για να νομίζουν οι αναγνώστες ότι ο Weigand επηρεάστηκε από κάποια ρουμανική πολιτική. Παραπέμπει ακόμη στον Κρυστάλλη (σσ. 46-47), ο οποίος χαρακτηρίζει τον G. Wei-

ΕΝΩΣΗ ΒΛΑΧΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ

ΑΧΙΛΛΕΥΣ Γ. ΛΑΖΑΡΟΥ

ΚΑΤΑΤΩΓΗ ΤΩΝ ΒΛΑΧΩΝ
ΤΩΝ ΣΚΟΠΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 2000

καλινά, 5, 1985, 47-77). Άποστομωτική απάντηση, μεταξύ των πολλών, έδωσαν ο άκαδημαϊκός και καθηγητής του Πανεπιστημίου Βουδαπέστης Μ. Gyópi (βλ. *Byzantinoslavica*, 12, 1954, 39) και ο Ρουμάνος καθηγητής του Πανεπιστημίου Κοπεγχάγης E. Lozovan (βλ. *Orbis*, 3, 1954, 134 σημ. 2). Ός προς νομάδες ελληνικού χώρου επιλεκτικά και περιστασιακά λησμονεί ο Τ.Κ. την αποδοχή της ελληνικότητας των Σαρακατσάνων από τον Weigand, τη δε σκιαγράφηση των Φαρσεριωτών-Αρβαντοβλάχων-Αρβαντοβλάχων, την οποία φιλοτέχνησε ο Α.Λ. και επιδοκιμάζει ή καθηγήτρια Νικολαΐδου, δεν ένθυμείται ο Τ.Κ.

δ) Ο Τ.Κ., καθηγητής γεωγραφίας, αυτοαναγορεύεται γλωσσολόγος και λέγει τον Α.Λ., ειδικευμένο στη γλωσσολογία, όχι μόνον ελληνική αλλά και ρουμανική. Χρήσιμα θα είναι στον Τ.Κ., και όσα γράφει για την επιστημονική συμβολή του Α.Λ., σχετική με την ταύτιση ή μη Βλαχικού ιδιώματος και Ρουμανικής γλώσσας, ο καθηγητής γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών Γ. Μπαμπινιώτης: «Ο κ. Λαζάρου όμως είναι ο πρώτος, όσον γνωρίζω, μελετητής ό οποίος θεμελιώνει επιστημονικά την απ' ευθείας έν της Λατινικής και όχι έν της Ρουμανικής καταγωγήν αυτής προς την Ελληνικήν, επίσης είναι ό πρώτος μελετητής, ό οποίος και από ιστορικής πλευράς συστηματοποιεί τά μέχρι τούδε λεχθέντα, συμπληρώνει και αποδεικνύει βάσει ισχυράς επιχειρηματολογίας την και άλλοθεν ύποστηρικθεισαν ελληνικότητα της καταγωγής των Αρωμούων».

Έξ άλλου ό Α.Λ. έδραιώνει τις απόψεις του σε συγγραφές όνομαστών επιστημόνων της Ρουμανίας (βλ. βιβλίο Weigand, 38).

γ) Έπί τέλους διαφωνώντας με τον Weigand ό Τ.Κ. δέχεται τό ιστορικώς άμάρτυρο της καθόδου Βλάχων-Αρμάνων από Δακία στην Ελλάδα. Άλλά επιμένει να ισχυρίζεται ότι δεν «μαρτυρείται ή διενεκής τους ύπαρξη στον έλλαδικό χώρο». Έδώ τό μάθημα τό παίρνει από πολλούς έπιφανείς επιστήμονες Ρουμάνους και άλλους Ευρωπαίους, που διακηρύσσουν την άυτοχθονία των Βλάχων-Αρμάνων. Μνημονεύονται δέ και στο βιβλίο Weigand, σελ. 40-41. Κατ' έξοχήν ό χρονικά τελευταίος, ό Ρουμάνος καθηγητής των Πανεπιστημίων Βουκουρεστίου και Bochum Cicerone Poghir, άφου από τό 1957 έπιβεβαίωσε την ελληνικότητα της αρχαίας μακεδονικής διαλέκτου και του γλωσσικού, συνακόλουθα δέ και του έθνολογικού, ύποστρώματος του συνόλου της ελληνικής χερσονήσου, παραθέτει πλήθος επιχειρημάτων αποδεικνύοντας και τό διηνεκές της παρουσίας των Βλάχων στην Ελλάδα: «Les faits cités plus haut suffissent à démontrer la présence d' Aroumains dans leur région actuelle de manière constante et ininterrompue depuis l' Antiquité jusqu' à nos jours!» Η περικοπή του Poghir περιέχεται και στο βιβλίο Weigand, σελ. 336 σημ. 41. Δέν την είδε ό Τ.Κ.; Τέτοιος στραβισμός διακρίνει συνήθως μόνον όργανα προπαγάνδας.

14. Ο Τ.Κ. μηχανεύεται άδίστακτα, αλλά άδέξια, την επιστημονική μείωση του Α.Λ. Όμως μάταια. Διότι ό Α.Λ., άναιρώντας τις θέσεις του Capidan («Οί Σαρακατσάνοι, Μελέτη για ένα ρουμανικό πληθυσμό έξελληνισμένο», *Dacoromania*, 4, 1926, 924-959) με ανακοίνωση σε συνέδριο, ή όποία δημοσιεύθηκε και

*Honoratus Constantinus Tusjynski, Graecus, vinopola
de civitate Moscopolis... 1780*

*Honoratus Michael Djiemovski... de civitate Moscopolis
oriundus, Graecus... 1788*

Βλ. Ν. Jorga. Note Polone. In Academia Româna Memoriile
Sectiunii Istorice. Serie III t. II (Σημειώνεται η πολωνική μορφή
τῶν ἐπιθέτων τῶν Ἑλλήνων αὐτῶν μεταναστῶν στὴν Πολωνία)

gand «μισθωτό της ρουμανικής προπαγάνδας» – αλλά γνωρίζουμε πολύ καλά ότι ο G. Weigand δεν δέχτηκε υποστηρίξεις ούτε από το ρουμανικό κράτος, ούτε από τη ρουμανική Ακαδημία, ακριβώς γι' αυτόν τον λόγο, για να μείνει αντικειμενικός. Στο Συρράκο, άλλωστε, ο Δημ. Κρυστάλλης (πατέρας του ποιητή) φιλοξένησε τον G. Weigand (σ. 197). Αν ο κ. Λαζάρου πιστεύει ότι ο G. Weigand πληρωνόταν από τη «ρουμανική προπαγάνδα», γιατί δεν μπορεί να μας δώσει στοιχεία γι' αυτό;

(18) Και να μην ξεχάσουμε ότι οι υποκινητές όλων αυτών των κινήσεων – και της ρουμανικής κίνησης – ήταν και είναι πάντοτε πρώτα οι ίδιοι οι Βλάχοι, οι οποίοι αυτοπροσδιορίζονται όχι μόνο ως Ἕλληνες, αλλά και με πολύ διαφορετικούς τρόπους. Σαφώς οι Βλάχοι ήταν οι πιο δραστήριοι εκδηλωτές του Ελληνισμού – αλλά Βλάχοι ήταν και οι πιο δραστήριοι διαφωτιστές της «ρουμανικής προπαγάνδας».

(19) Γενικά, φαίνεται ότι ο κ. Λαζάρου μπερδεύει το θέμα της ελληνικής συνείδησης των Βλάχων που πραγματικά πάρα πολλοί την έχουν – με γεια τους και χαρά τους – με το θέμα της καταγωγής των Βλάχων. Οι αναφορές άλλων συγγραφέων ή των ίδιων των Βλάχων για την ελληνικότητα των Βλάχων δεν εξυπηρετούν σε τίποτα (σσ. 28, 44-46, 338-339) και δεν έχουν σχέση με την καταγωγή τους. Την ελληνική συνείδηση πολλών Βλάχων μπορεί να του την επιβεβαιώσω κι εγώ και το γράφει και ο ίδιος ο G. Weigand στη σ. 344. Αυτό, όμως, σημαίνει ότι είναι αυτόχθονες απόγονοι του Περικλή και της Ασπασίας; Απλούστατα, όποιος ασχολείτο, όπως πολλοί Βλάχοι, με το εμπόριο στα Βαλκάνια, εξαρτάτο από την ελληνική γλώσσα, που πρώτα την έμαθε και με τον καιρό μάλιστα ξέχασε την πραγματική μητρική γλώσσα του, τη βλάχικη. Είναι τόσο καθημερινό φαινόμενο η γλωσσική αφομοίωση! Και αν πραγματικά, οι βλαχόφωνοι, αλβανόφωνοι, σλαβόφωνοι και τουρκόφωνοι της Βόρειας Ελλάδας είναι όλοι Ἕλληνες που τυχαία ξέχασαν τα ελληνικά τους, τι «αντικλητήριο» για την τόσο πλούσια και αναπτυσσόμενη ελληνική γλώσσα, που

αὐτοτελῶς με πρόλογο, εὐρετήρια καὶ κύριο τίτλο *Σαρακατσάνοι* (Ἀθήνα 1999, 297) γράφει: «Ὁ Weigand διακηρύσσει ὅτι οἱ Σαρακατσάνοι εἶναι ἀκραιφνεῖς Ἕλληνες! Ἐπομένως ὁ Τ.Κ. συλλαμβάνεται ἀδιάβαστος! Αὐτά, γιὰ τὰ ὁποῖα βάλλει κατὰ τοῦ Α.Λ., διέδωσε ὁ Caridan καὶ οἱ ἄδουλοι θιασῶτες του.

15. Ἐδῶ ἡ διαστρέβλωση τῆς ἀλήθειας θυμίζει γκαμπελική τακτική: «Πέσπές, τελικὰ κάτι μένει...». Τί ἄλλο σημαίνει ἡ σαθρὴ καταγγελία τοῦ Τ.Κ. γιὰ δῆθεν ἐπέμβαση τοῦ Α.Λ. στὴ μετάφραση, ὅταν ὁ δεύτερος συνεργάζεται, ὅπως ἀναγράφεται καὶ στὸ ἐσώφυλλο τοῦ βιβλίου Weigand, ὡς συντάκτης προλεγόμενων καὶ σχολίων δεδομένου κειμένου;

16. Ὁ Τ.Κ. ἀγνοώντας ὅτι ἡ χρήση τοῦ ἐθωνυμίου *Graeci*-Γραικοὶ κατὰ τὸν 18ο αἰ. δὲν χαρακτηρίζει μόνον τοὺς Βλάχους Ἑλλάδος, ἀλλὰ συλλήβδην τοὺς Ἕλληνες προκαλεῖ τὸν Α.Λ. ἐν ἐπιγνώσει ὅτι στὸν 21ο αἰ. ἡ χρήση ἐθωνυμίου διαφέρει. Δὲν εἶναι ἄλλως τε ὁ Α.Λ., ποὺ ἀνεκάλυψε τὸ *Graeci* τῶν Βλάχων μεταναστῶν στὴν Πολωνία. Ἀπλούστατα μὲ δεοντολογία ἐπιστημονικὴ ἐπικαλεῖται τὰ πορίσματα ἐρευνῶν στὰ Πολωνικὰ Ἀρχεῖα ρουμανικῆς διασημότητας, τοῦ Ν. Jorga. Ἐξ ἄλλου Γραικοὶ ὀνομάζονταν γενικὰ οἱ Βλάχοι καὶ ἀπὸ τὸν πρῶτο (1777-1836) Νεοέλληνα ἱστορικὸ Κωνσταντῖνο Κοῦμα. Εἰδικὰ δὲ στὴν Αὐстро-ουγγαρία, ὅπου διαμένουν Βλάχοι Ἑλλάδος καὶ Βλάχοι Δακίας, πρὸς διάκριση οἱ πρῶτοι χρησιμοποιοῦν τὸ σύνθετο Γραικόβλαχοι.

17. Πειστήρια τῶν κινήτρων καὶ τῶν σκοπῶν τοῦ Weigand καταχωρήθηκαν καὶ σὲ προηγούμενες ἐνότητες. Ὁ Τ.Κ. τάχα ἐκπλήσεται, ἐπειδὴ ἀπὸ μὲν τὸν ποιητὴ Κώστα Κρυστάλλη καταγγέλλεται ὁ Weigand ὡς «μισθωτὸς τῆς Ρουμανικῆς προπαγάνδας», ἀπὸ δὲ τὸν πατέρα Κρυστάλλη στὸ Συρράκο φιλοξενείται ὁ προπαγανδιστής. Ἡ ἐκπλήξη, ἂν εἶναι ἀνυπόκριτη, φανερώνει ὅτι ὁ Τ.Κ. ἔχει ἄγνοια ἠθῶν, ἐθίμων, παραδόσεων τῶν Ἑλλήνων, εἴτε ἑλληνοφώνων, ἀκόμη καὶ Μανιατῶν, εἴτε Βλαχοφώνων. Στὴν Ἑλλάδα δὲν ἀποκλείεται φιλοξενίας οὔτε φονιάς οἰκείου προσώπου. Βέβαια φονιά τοῦ... ἔθνους του, ἐλληνικοῦ, δὲν θὰ φανατίζονταν ὁ πατέρας Κρυστάλλης.

Μὲ τὸ «μάθημα» τοῦ Τ.Κ. γιὰ δῆθεν ἀνακάτεμα ἀπὸ τὸν Α.Λ. ἐρωτημάτων ἐπιστημονικῶν καὶ πολιτικῶν προδίδεται θεορτικὴ κουφότητα τοῦ πρώτου.

Διότι ὄντως ὁ Weigand, ἂν καὶ κατὰ τὶς περιηγήσεις του ἀντιλαμβάνεται ὅτι οἱ Βλάχοι διαδηλώνουν τὴν ἐλληνικὴ συνείδησή τους, δὲν ἀποποιεῖται τὶς ἀναφερόμενες καὶ σὲ ρουμανικὲς ἐγκυκλοπαίδειες χρηματοδοτήσεις του ἀπὸ ρουμανικὲς κυβερνήσεις, οἱ ὁποῖες ὁπωσδήποτε δὲν ἀπέβλεπαν στὴν ἐπίδειξη φιλανθρωπίας, ἀλλὰ ἐπλήρωναν γιὰ τὴν εὐδωξη προγράμματος περισιτισμοῦ τῶν ὑπηκόων τους πρὸς τὴ Μακεδονία, ἀδόκιμα ἀποκαλώντας τοὺς Βλάχους τῆς «Μακεδο-Ρουμάνους», ὥστε νὰ προλάβουν περιτλοκῆς μὲ γειτονικὲς Ὑπερδυνάμεις, ἰδίως μὲ τὴν Αὐстро-ουγγαρία. Ὁ Ρουμάνος γεροισιαστὴς Κογκάλιταιάνος δημόσια, ἐνώπιον τῆς Ρουμανικῆς Βουλῆς, ὁμολογεῖ ὅτι τὸ Βλαχικὸ Ζήτημα «εφευρέθη!» (Βλ. Σπηλιωτόπουλος, ἔ. ἄ. 69-70, 172 καὶ *Προλεγόμενα*, σελ. 37). Μετὰ δεκαετίες καὶ ὁ Weigand, συμφωνώντας μὲ τὸν Κ. Beloch, διατρανώνει τὴν ἀλήθεια, ὅτι δηλαδὴ γιὰ τὴν ἐπιστῆμη κριτήριο ἐθνότητος δὲν ἀποτελεῖ οὔτε ἡ γλώσσα, ἀλλὰ ἄλλες

τάχα δεν μπορεί ν' αφομοιώνει ξενόγλωσσους πληθυσμούς, αλλά απλώς ξεχνιέται από τους ομιλητές της! Τόσο φτωχή γλώσσα είχαν, λοιπόν, οι Έλληνες, ώστε προτιμούσαν σε τόσο μεγάλο βαθμό να γίνουν βλαχόφωνοι, αλβανόφωνοι, σλαβόφωνοι και τουρκόφωνοι;

(20) Ο κ. Λαζάρου δεν αρκείται μόνο στην έκθεση των προσωπικών του απόψεων γύρω από την καταγωγή των Βλάχων, αλλά εκτείνεται ακόμα και επί της καταγωγής των Αλβανών-Αρβανιτών (σσ. 28-32), Βουλγάρων-Μακεδόνων (σσ. 32-35) και Τούρκων (σσ. 35-36), ώστε αναρωτιέται κανείς τι σχέση έχουν αυτά τα σχόλια μ' ένα βιβλίο για τους Βλάχους. Γενικά, φαίνεται ότι ο κ. Λαζάρου έχει κάποιο πρόβλημα όχι μόνο με τους Βλάχους, αλλά και με τους Τούρκους («όλη η τουρκολογία είναι άχρηστη» κατά τη γνώμη του, σ. 354), με όλους τους βαλκανικούς λαούς και με τους Γερμανούς. Όχι μόνο ότι σχεδόν καμία γερμανική λέξη δεν αποδίδεται σωστά στις παραπομπές του, αλλά κάνει και εντελώς ακατάλληλες συγκρίσεις, όταν υποστηρίζει π.χ. ότι το μείγμα

των λαών της Γερμανίας είναι πολύ μεγαλύτερο απ' ότι είναι στα Βαλκάνια (σ. 289). Γνωρίζουμε όλοι ότι πριν 110 χρόνια η Γερμανία δεν υπήρξε χώρα μεταναστών στο σημείο όπως είναι σήμερα –και ακόμα κι αν είχε δίκαιο, πού θα ήταν το κακό;

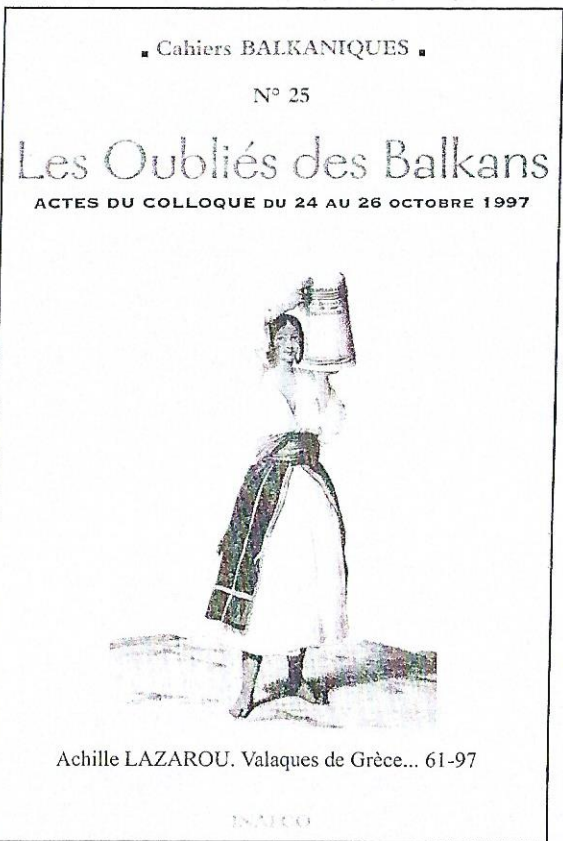
(21) Θυμίζω, επίσης, πως όταν ο Gustav Weigand γράφει για τον εξελληνισμό του Ζαγορίου (σ. 331) και για «το σημερινό ελληνικό Ζαγόρι, την παλιά αρωμουνική περιοχή» (σ. 352), ο ίδιος ο κ. Λαζάρου σχολιάζει: «εικασίες αναπόδεικτες» (σ. 331) και «πρόκειται για συνηθισμένη εικασία, εφ' όσον δεν υπάρχουν αποδείξεις, κατά το «pas de témoignage pas d'histoire» (σ. 352). Όποιος διαβάσει τα έργα διαφόρων περιηγητών που επισκέφτηκαν βλαχόφωνα χωριά του Ζαγορίου τα ο-

ιδιότητες, ήθη, έθιμα. Συνεπώς τὰ περί Βλαχικῆς ἐθνότητος στὰ Βαλκάνια μόνον σὰν προσωπικὰ ἀποκνήματα τοῦ Τ.Κ. ὑφίστανται, εἴτε προσποιητὰ εἴτε γνήσια.

18. Οἱ αὐτοπροσδιοριζόμενοι Ἕλληνες Βλάχοι –ἢ συντριπτικὴ πλειοψηφία– ἐπλήρωναν ἐξ ἰδίων γιὰ τὴν ἐλληνικὴ παιδεία τοὺς καὶ μὲ τὸ πουργί τοὺς ἴδρυναν ἐλληνικὰ σχολεῖα ὄλων τῶν κατευθύνσεων καὶ βαθμίδων γιὰ τοὺς ἀπανταχοῦ Ἕλληνες καὶ ὄχι μόνον (βλ. Σπηλιωτόπουλος, ἔ. ἀ., 27-40). Τούναντιον οἱ διαφωτιστὲς τῆς «ρουμανικῆς προπαγάνδας» πληρώνονταν, «τάπιαναν», ὅπως μὲ ἐπίσημη Ἐκθεση ἀποκαλύπτει ἀρμόδιος τοῦ ρουμανικοῦ κράτους (Πβ. *Bulletin de l' Orient*, 1.9.1905), ὅπου κατὰ τὸν Δ. Λαζαρέσκου - Λεκάντα ἡ ρουμανίζουσα κίνηση «a été une spéculation, un gagne - pain, au début comme à présent», ἢ, ἀπλοελληνικά, ἡ ρουμανίζουσα κίνηση, ἦταν κερδοσκοπία, σπέκουλα, ψωμομῶς, μάσα, κατὰ τὴν ἑναρξὴ ὅπως καὶ κατὰ τὸ παρόν. Τὸ τελευταῖο μεταφράζεται καὶ σήμερα!

19. Ἐδῶ αὐτοαπεικονίζεται ἀνάγλυφα ὁ Τ.Κ. Διότι, ἂν καὶ ἐπιστημονικὰ πανάσχετος μὲ τὸ θέμα, παριστάνει τὸν δάσκαλο, ξεπερνώντας καὶ τὸν ἀρχαῖο Θεοσίτη. Τούναντιον ὁ Α.Α. ὡς ἀπόλυτα καὶ ἀναγνωρισμένα εἰδικὸς τεκμηριώνει τὰ γραφόμενά του μὲ ἀκριβεῖς παραπομπές (βλ. *Προλεγόμενα*, σελ. 32 σημ. 59-60 καὶ σελ. 35-37). Τὰ δὲ ψευδοεμφυολογήματα τοῦ Τ.Κ. περὶ Πετριλέους καὶ Ἀσπασίας, ἀπότοκα ἀμνηχανίας, πιστοποιοῦν περὶτρανα ὅτι ὁ ἐπινοητὴς τοὺς ὑποφέρει θαυράτα ἐξαιτίας τῆς ἐλληνικῆς συνειδήσεως τῶν Βλάχων. Περαιστικά του! Ἴσως θὰ τοῦ ἦταν ἐπιωφελὲς ἓνα παλαιὸ κατάπλασμα, πού τοῦ προσφέρει ὁ καθηγητὴς Ἄ. Φίλιππων «ἀνακλιῶν τὰς περὶ Κουτσοβλάχων ιδέας τοῦ κ. Βέγγιανδ, οἷτινες, ὡς λέγει “εἴτε Ἀρωμοῦνοι κληθῶσιν, εἴτε Βλάχοι δὲν θέλουσι νὰ εἶναι εἰ μὴ μόνον Ἕλληνες”». Ἀλλὰ τὸ ἐξαιρετικὰ ἐπέιγον γιὰ τὴν ἀνάδελφή του προσφέρει ὁ ἀκαδημαϊκὸς Στρατῆς Μυριθίλης μὲ τὸ βιβλίο του *Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ* (Ἀθήνα 1955, 76), ὅπου ἐξιστορεῖ τὶς φρενιστικὰς διώξεις Ἑλλήνων, ἐπειδὴ ἐπιθυμοῦν νὰ ὁμιλοῦν ἐλληνικά, σὲ χωρὲς συμμαχικὲς καὶ πατροπαράδοτα «φιλικές»!

20. Ἐπειδὴ ὁ Α.Α. διατυπώνει γνώμη ὄχι μόνον γιὰ τοὺς Βλάχους, ἀλλὰ καὶ γιὰ Ἀρβανίτες, σλαβοφώνους, τουρκοφώνους κ.λπ., ὅπου καὶ ὅταν μνημονεύονται ἀπὸ τὸν Weigand, ὁ Τ.Κ. στενοχωρεῖται, δυσθυμεῖ καὶ τάχα ἀπορεῖ, μολοντί γνωρίζει ὅτι στὶς ἐξαιτεῖς μεταπανεπιστημιακῆς ἀπουδῆς τοῦ Α.Α. ἐμπεριέχονται ὅλες οἱ πληθυσμικῆς ἐνότητες τῆς Βαλκανικῆς, καθὼς καὶ ὑπερδουνάβιες. Κατὰ κανόνα δὲ στὸ πῶς ἐξώφυλλο κάθε αὐτοτελοῦς δημοσιεύματος τοῦ Α.Α. ἀναγράφονται λακωνικὰ οἱ εἰδικεύσεις του, δηλωτικῆς τῶν μετὰ γνώσεως καὶ περισσῆς περισκέψεως γνωματεύσεών του. Μὲ προσφορὰ ἄλλως τε τοῦ Α.Α. ὁ Τ.Κ. τὰ ἔχει στὰ χέρια του, τουλάχιστον τὰ πλέον ἐνδιαφέροντα. Ἄρα ὑποκρίνεται τὸν ἀνίδεο. Ἐξ ἴσου ὑποκριτικὰ σαφρῶνει καὶ τὶς ὑπόλοιπες ἐπικρίσεις. Γι' αὐτὸ, ἂν καὶ κάπως κουραστικὸ, θὰ ἦταν καλὸ οἱ ἀναγνώστες νὰ διαβάσουν ὅλες τὶς σημειούμενες ἀπὸ τὸν Τ.Κ. σελίδες τοῦ βιβλίου Weigand 28-32, 32-35, 35-36, 289, 354. Διότι ἔτσι θὰ συνειδητοποιήσουν τὴν ἐσκεμμένη ἐμμονὴ τοῦ Τ.Κ. σὲ δημιουργία συγχύσεων καὶ ἀπόκρυψη τῆς ἀλήθειας. Π.χ. στὴ σελ. 289 τὰ σχετιζόμενα μὲ Γερμανοὺς γράφονται ἀπὸ τὸν Ν. Πολίτη καὶ ὄχι ἀπὸ τὸν Α.Α.!

Achille LAZAROU. Valaques de Grèce... 61-97

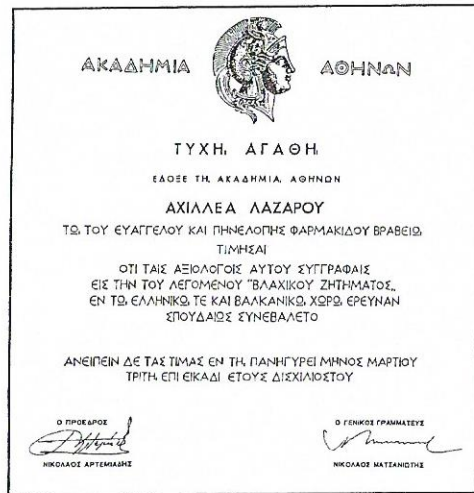
ποία σήμερα έχουν εξελληνιστεί, και όποιος κάνει αναλύσεις των τοπωνυμίων του Ζαγορίου, θα καταλάβει γρήγορα ποιος τελικά λέει ψέματα, ο G. Weigand ή ο κ. Λαζάρου. Θυμίζω, εν προκειμένω, συγγραφείς που υποστηρίζουν την άποψη-γεγονός του Gustav Weigand:

(α) Στο έργο *Σύντομος βιογραφία του αοιδίμου Ρήγα Φεραίου του Θεσσαλού*, εν Αθήναις 1860, του Χριστόφορου Περραιβού, διαβάζουμε: «Μανθάνω δε παρά του φίλου μου Κ. Ασωπίου ότι και άλλο καλόν χρεωστέεται εις τον άγιον τούτον άνδρα [τον Άγιο Κοσμά τον Αιτωλό] ουκ ολίγα δηλ. του Ζαγορίου χωρία, τούτου προτροπή και διδασκαλία, αφήσαντα την μέχρι τότε λαλουμένην βλαχικήν γλώσσαν, έλαβαν κατά μικρόν την ελληνικήν, την οποίαν μέχρι της σημεριν έχουσι. Τούτο είναι γενική εν Ηπειρώ παράδοσις» (σ. 289) (β) Στο έργο *Περί εποίκων Ρωμαίων εν Ελλάδι*, εν Βουκουρεστίω 1878, του Τριαντάφυλλου Μπάρτα, διαβάζουμε: «Ο Άγιος Κοσμάς διδάσκων εν ταις κατοικουμέναις υπό των Ρωμαίων, Ελλήνων την φυλήν Βλάχων, ως είπομεν της Ελλάδος, παρώτρυνε πατρικώς τους κατοίκους, ίνα εγκαταλείψωσι την ανωφελή αυτών γλώσσαν, ως παρεφθαρμένην και γέμουσαν ξενικών λέξεων. Έκτοτε, όλα τα χωρία, τεσσεράκοντα τον αριθμόν του Ζαγορίου και αλλού παρέλαβον προθύμως την ελληνικήν γλώσσαν, αφήσαντα όλως την βλαχικήν» (σ. 10) (γ) Στο έργο *Βαλκάνια και Βλάχοι*, Αθήνα 1993, του κ. Λαζάρου, διαβάζουμε τα χωρία των Κ. Φαλτάιτς, Χρ. Περραιβού, Τρ. Μπάρτα, Φ. Μιχαλόπουλου, που ομιλούν για αποβλαχισμό και ταυτόχρονο γλωσσικό εξελληνισμό των κατοίκων πολλών χωριών του Ζαγορίου που παλιότερα στο σύνολό τους ήταν βλαχόφωνα (σσ. 106-108) Γι' αυτό και ο κ. Λαζάρου παρατηρεί: «Καίριες είναι οι παρατηρήσεις του Τ. Μπάρτα, που ομιλεί για εξελληνισμό του Ζαγορίου, αλλά τονίζει παράλληλα την ελληνικότητα των Βλάχων των ελληνικών χωρών, μάλιστα γράφοντας στο Βουκουρέστι» (σ. 108) (δ) Όσο για τον εξελληνισμό του Ζαγορίου, προτείνω ο κ. Λαζάρου να διαβάσει και την έρευνά μου *Die Zagori-Dorfer in Nordgriechenland: Wirtschaftliche Einheit - ethnische Vielfalt* στο *Ethnologia Balkanica* 3, Münster / New York 1999, σσ. 103-119.

(22) Ο σχολιαστής και προλογίζων παραπονιέται διότι ο G. Weigand θεωρεί ότι «δεν άξιζε μια περιγραφή η διαμονή του στη Σερβία, Ουγγαρία και Αυστρία» (σ. 26), γράφει, όμως, ότι «ακολούθησε διαμονή στη Σερβία, στην Ουγγαρία και στην Αυστρία που όμως προσέφερε μόνο λίγα καινούρια

21. Οι δύο παράγραφοι συγκροτούν συνονθύλευμα φληναφημάτων, σκηνογραφημένο κακότεχνα και άλλόκοτα, από τον Τ.Κ. Η δέ κατανόσή του επιβάλλει πάλι άναδρομή στα σχόλια του Α.Α. στο βιβλίο Weigand. Κατ' έξαιρέση άξιοσημείωτη είναι ή κατακλείδα, στην όποία κορυφώνεται ή «ταπεινοφροσύνη» του Τ.Κ. Σ' αυτήν διακημίζει άρθρο του σαν μοναδικά διαφωτιστικό, ώστε να αισθάνεται την ανάγκη ύποδείξεώς του στον Α.Α. προς φωτισμό του! Εύνότητα ο Α.Α. δέν άποστέργει και εύλογα θα άνεμενε την άποστολή του σ' ανταπόδοση δωρεών του. Ποτέ δέν είναι άγνά...

22. Άσύστολα και άπερίσκεπτα ο Τ.Κ. νομίζει ότι ο Α.Α. περίμενε την ύπόμνησή του για πραγμάτωση επιτόπιας έρευνας σε χώρες, τις όποιες προγραμματισμένα περιδιάβαζε, όταν ο Τ.Κ. φορούσε ίσως ακόμη τις... πάννες του. Άλλά και τις τελευταίες δύο δεκαετίες ο Α.Α., κατόπιν προσκλήσεων, έπανειλημμένα έδωσε διαλέξεις σε συλλόγους Βλάχων τής διασποράς, των όποιών μέλη τακτικά και ένεργά είναι και άπόγονοι ρουμανισάντων. Αυτοί αυτοπροαίρετα και προθυμότατα του έθεσαν ύπ' όψη και άγνωστο πρωτογενές ύλικό του Βλαχικού Ζητήματος, όπως στο Μόναχο και σε πόλεις των άλλων κρατών τής Όμόσπονδης Γερμανίας. Περισσότερο δέ άξια μνείας κρίνεται ή πρωτοβουλία ρουμανισάντων Βλάχων, έγκατεστημένων στη Ρουμανία, για ή προφορική και γραπτή διάδοση των επιστημονικών Βλαχολογικών συμπερασμάτων του Α.Α., ό όποιος ως έπίσημος έπισκέπτης επικοινωνήσε και με Βλάχους τής Μολδαβίας. Έπιπρόσθετα προσκλήθηκε για Βλαχολογική όμιλία από τη Ρουμανική Έπιτροπή Ιστορίας Στρατού σε συνέδριο από την Έθνική Ρουμανική Έπιτροπή Σπουδών ΝΑ Ευρώπης, από δέ τη Ρουμανική Άκαδημία για συγγραφική συνεργασία σε Τόμο τμητικό. Έξέ ίσου τμητική πρόταση του έκαμε ή Διεθνής Έπιτροπή Σπουδών ΝΑ Ευρώπης για ή συγγραφή τής Μεγάλης Ιστορίας των Βαλκανίων. Ένωρίτερα άποδέχθηκε πρόσκληση για συγγραφική συνεργασία σε Τόμο άφιερωμένο στον καθηγητή τής Ρουμανιστικής του Πανεπιστημίου Mannheim Rupprecht Rohr. Δημοσιεύθηκε με τον ίδιο τίτλο *La singularité des Aroumains dans leur poésie populaire* και στο περιοδικό *Balkan Studies* [28(2), 1987, 373-389]. Ανατυπώθηκε δέ και άυτοτελώς, Athènes 1989. Έξέ άλλου πάλι από το Πανεπιστήμιο Mannheim ο Α.Α. προσκλήθηκε τό 1997 σε συνέδριο, στο όποιο άνέπτυξε τό θέμα «Οι Βλάχοι τής Μακεδονίας». Ταυτόχρονα ο Α.Α. δέχθηκε πρόσκληση του Γαλλικού Έθνικού Ίνστιτούτου Άνατολικών Γλωσσών και Πολιτισμών για συμμετοχή σε Συμπόσιό του με θέμα διατυπωμένο από τους όργανωτές Valaque de Grèce. Τα δέ Πρακτικά προ πολλού κυκλοφορούνται: *Actes du Colloque du 24 au 26 Octobre 1997, Cahiers Balkaniques, No 25, Les Oubliés des Balkans, INALCO [Paris 1998]*, σελ. 61-97. Ίδου ποιά γνώμη έχουν για τό Βλαχολογικό έργο του Α.Α. και έκτός Ελλάδος Βλάχοι και προ πάντων ειδικοί επιστήμονες και επιστημονικά ιδρύματα. Άναντίρρητα δέν άπουσιάζουν και άντιγνωμίες, άπότοκες τής αδιάλειπτης μέχρι σήμερα προπαγάνδας, ιδίως δέ τής ελληνικής άδυναμίας για σύντονη και ένδεδειγμένη πληροφόρηση φυσικών και νομικών προσώπων Έσωτερικού και Έξωτερικού.

πράγματα ώστε δεν άξιζε μια περιγραφή». Όταν γράφει κανείς για τους Αρωμούνους, δεν είναι λογικό ότι θέλει πρώτα να τους γνωρίσει στην κοιτίδα τους την Πίνδο και όχι στη διασπορά τους; Αν τον ενδιαφέρουν τόσο πολύ τον κ. Λαζάρου οι Βλάχοι της διασποράς, γιατί δεν κάνει κάποια τοπική έρευνα προς τα εκεί να δει τι γνώμη-έχουν οι Βλάχοι εκτός Ελλάδας για το «έργο» το δικό του;

(23) Δεν αρκείται ο σχολιαστής μόνο στην εξύβριση του συγγραφέα, αλλά και άλλων αξιόλογων βλαχολόγων σαν την Matilda Caragiu Marioteanu ή την ερασιτέχνηδα λαογράφο Παπαζήση-Παπαθεοδώρου (σ. 39), που έγραψαν μερικά από τα καλύτερα έργα για τον πολιτισμό των Βλάχων που δεν έχουν σχέση με «ρουμάνικη προπαγάνδα», αλλά παρουσιάζουν παραδείγματα της ιστορίας και του παραδοσιακού πολιτισμού των Βλάχων. Επίσης, άδικα μιλάει ο επιμελητής για «δήθεν βλάχικα τραγούδια» που συνέθεταν από τη ρουμανική προπαγάνδα (σελ. 80). Ακόμα και τα έργα του Theodor Caridan ο κ. Λαζάρου τα αποκαλεί «αποκυήματα φαντασίας ή ερανίσματα αφηγήσεων ξενιτεμένων Ελληνοβλάχων στο Βουκουρέστι» (σσ. 21-22). Ο κ. Λαζάρου τα βλέπει καλύτερα τα πράγματα από την Αθήνα; Ταξίδεψε περισσότερο για να γνωρίσει τους Βλάχους;

Από τις υποσέλιδες, παραπομπές, σημειώσεις, σχόλια, εκτός από εκείνες που διευκρινίζουν ορισμένα αναγκαία σημεία του κειμένου του Gustav Weigand, θα έλεγα πως οι υπόλοιπες απεικονίζουν τα ιδεολογήματα των συγγραφέων τους, και -ιδίως- εκείνες του κ. Λαζάρου εκφράζουν κατά τον πιο αντιεπιστημονικό τρόπο τις κατά δογματικό τρόπο διατυπωμένες απόψεις. Θεωρώ πως είναι καιρός να διαλέξει ο κ. Λαζάρου, αν τον ενδιαφέρουν η βλαχολογία και η ρωμανολογία ως επιστήμες, ή αν τον ενδιαφέρει η στείρα προπαγάνδα στο πεδίο αυτών των επιστημών.

Σε αυτό το σημείο, θα ήθελα να μην ασχοληθώ άλλο με τα προλεγόμενα του κ. Λαζάρου, διότι πρώτον, δεν θα έμενε ούτε μια φράση του ασχολίαστη και αδιόρθωτη, δεύτερον, είναι χάσιμο χρόνου, και τρίτον, προτιμώ να βγάλει ο αναγνώστης μόνος του τα ανάλογα συμπεράσματα. Στους αναγνώστες θα συνιστούσα να μελετήσουν προσεκτικά τον Gustav Weigand και, οπωσδήποτε, να μελετήσουν το συνολικό έργο του κ. Λαζάρου ώστε να διαπιστώσουν ιδίοις όμμασι το αντιεπιστημονικό και το αντιιδεοντολογικό που δεσπόζουν στα «έργα» του, αλλά κυρίως να διαπιστώσουν τις «οβιδιακές μεταμορφώσεις» του.

Θεόδωρος Καλ (Dr. Thede Kahl),
Καθηγητής Γεωγραφίας στο Πανεπιστήμιο του Münster Γερμανίας

23. Με τις τρεις τελευταίες επιλογικές παραγράφους, ο Τ.Κ. συστρατεύεται με τις Matilda Caragiu - Marioteanu και Ζωή Παπαζήση - Παπαθεοδώρου (Ζ.Π.Π.). Η πρώτη, γόνος θυμάτων της προπολεμικής ρουμανικής προπαγάνδας, είναι όμολογουμένως κατάφορη επιστήμη, ή όποια όμως χωρίζεται της άρετης (βλ. *ΕΛΛΟΠΙΑ* 56, 2001, -50). Διότι, ενώ άρραιφνεϊς Ρουμάνοι, π.χ. ο καθηγητής C. Roghirc, ή έντελως έκρουμανισμένοι, π.χ. ο ύπουργός C. Parapace, ύποστηρίζουν αντίστοιχα την ελληνικότητα των αρχαίων Μακεδόνων και τα ελληνικά δίκαια στη διένεξη με τους Σκοπιανούς, ή σοφή ακαδημαϊκός, καταγομένη από το Άργος Όρεστικόν, δεν συμφωνεί ούτε με τον Roghirc ούτε με τον Parapace, συνάμα δέ δεν θέλει τους συμπατριώτες της Βλάχους να έχουν σχέση με τον Έλληνισμό. Η δεύτερη, χημικός στην ελληνική μέση εκπαίδευση, προβαίνει στην έκδοση -δαπάναις τίνων;- διβλίου για τα τραγούδια των Βλάχων, τους όποιους άποξενάει από τον Έλληνισμό. Τους παρουσιάζει δίκην Άράβων, Άφρικανών, Βιετναμέζων, Κινέζων! Άλλά δεν άρκείται στις φιλολογικές και λαογραφικές δάφνες-τσουκνίδες. Διεκδικεί και ιστορικά και γλωσσολογικά έπαθλα! Συσχετίζει σε βραδυνή εκδήλωση γυναικών το γυναικωνύμιο Σύρμω δημοτικού τραγουδιού με άνδρωνύμιο Σύρμος, που φέρει Τριβαλλός, εισάγοντας προϊόντα από διαβόητο κέντρο προπαγάνδας, του όποιου ο ιθύνων νοϋς Βασίλειος Μπάριμας προπαγανδίζει ότι οι Βλάχοι είναι εθνική μειονότητα στην Ελλάδα παρά την όμόθυμη αντίδρασή τους σε όλα τα έπιπεδα της δημόσιας ζωής, ιδίως της τοπικής αυτοδιοικήσεως, της δημοσιογραφίας και της επιστήμης (Για την Ζ.Π.Π. βλ. *Η Έρευνα Τρικάλων* της 20.12.1985 και 17.1.1986, *Μαγνησία*, Γενάρης - Μάρτης 1986, *Τρικαλινά*, 6, 1986, 303, και 17, 1997, 46, και *Ήπειρωτικό Ημερολόγιο*, 10, 1988, 339-392).

Τα άποκαλυπτήρια Weigand και των κυριών, που έπιμελείται ο Α.Λ. από καθηκον και χρέος προς την επιστήμη και την πατρίδα, ο Τ.Κ. θεωρεί «εξύβριση», όχι από άγνοια της σημασίας του όρου, αλλά από πλεόνασμα συμπάθειάς του προς προπαγανδιστές και όλοφάνερης εμπάθειάς του κατά Α.Λ., ο όποιος όμως δεν χαρίζεται σε κανένα και δεν αφήνει εύκαιρία άποκαλύψεων. Διότι ο Τ.Κ., πλὴν των κυριών, ιδιαίτερα αναστρέφεται και προπαγανδιστικά γονίδια, που επιδιώνουν στα Σκόπια και στη Ρουμανία, διευρύνοντας και τις σπουδές του στη Γεωγραφία! Δείγματά τους δέ ζωηρά κουβαλάει και στην Ελλάδα, την όποια ανενόχλητος άλωνίζει, έπαληθεύοντας το λεγόμενο: *Πές μου τους φίλους σου, να σου πώ ποιός είσαι*.

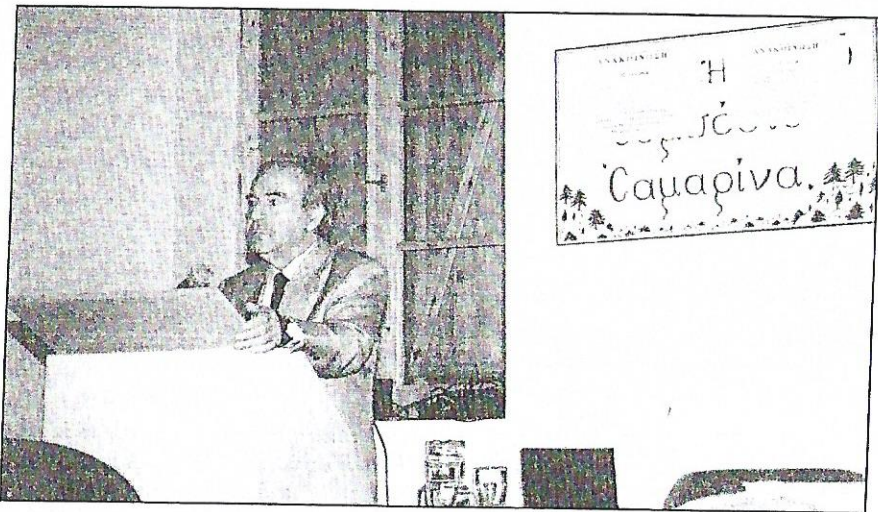
Άν ζούσε σήμερα ο Κλέοβουλος Τσούρκας, διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου, ο όποιος στη σειρά των εκδόσεων της Έταιρείας Μακεδονικών Σπουδών και του Ίδρύματος Μελετών Χερσονήσου του Αϊμου άποκαλεί τον Weigand δίδυμο άδελφό του Fallmerayer, θα έβλεπε τον Thede Kahl σαν μετεμφύχωση του Weigand!

Μετά τιμής
ΑΧΙΛΛΕΥΣ Γ. ΛΑΖΑΡΟΥ
Ρωμανιστής - Βαλκανολόγος

ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

Ἐπειδὴ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Τ.Κ. στὴν πραγματικότητα εἶναι δείγμα μνημειώδους δυσφημιστικῆς δραστηριότητος, καθ' ὑπέρβαση κάθε δεοντολογίας καὶ συνακόλουθα καθ' ὅλα ἀξιόποινης, ἀμέσως πρὸς χάρη τῶν ἀναγνωστῶν κρίνεται ἐνδειγμένη ἡ ἀντὶ ἐπιλόγου προδημοσίευση τῆς μαρτυρίας τοῦ ἐπιτίμου Προέδρου τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου καὶ μέχρι τοῦ παρελθόντος Δεκεμβρίου 2001 Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐνημερώσεως ἐπὶ τῶν Ἐθνικῶν Θεμάτων Νικολάου Θέμελη, ὁ ὁποῖος προλογίζει μίᾳ ὑπὸ ἐκδοσὴ Συλλογῇ ἄρθρων τοῦ Α.Α. ὡς ἑξῆς:

«Μόλις ἰδρύθηκε ἀπὸ τὸν ἀκαδημαϊκὸ καὶ πρῶτο μεταπολιτευτικὰ Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας Μιχαὴλ Σταϊνόπουλο τὸ ἀναγνωρισμένο σωματεῖο «Ἐπιτροπὴ Ἐνημερώσεως ἐπὶ τῶν Ἐθνικῶν Θεμάτων», ὅλα τὰ μέλη τοῦ Δ.Σ. ἔσπευσαν νὰ ἐπισημάνουν τὴν ἀνάγκη ἐξευρέσεως τοῦ τελειότερα εἰδικευμένου καὶ τῆς προσήψεώς του.

Ἡ Κοινότητα Σαμαρίνας τιμᾷ τὸν Ἀχιλλέα Λαζάρου, ὁ ὁποῖος ἐν συνεχείᾳ στὴν αἴθουσα τελετῶν τοῦ παλαιοῦ νεοκλασσικοῦ Διδακτηρίου ἀναπτύσσει τὸ θέμα τοῦ πανελληνίου τραγουδιοῦ «Παιδιὰ τῆς Σαμαρίνας» (15.8.2000).

Ἐξ ἄλλου μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου, συνάμα δὲ τις αἰφνίδιες καὶ ἀδιάλειπτες ἀναδύσεις ἐθνικῶν θεμάτων συνειδητοποιήθηκε ὅτι χωρὶς τὸν εἰδήμονα ἢ Ἐπιτροπὴ δὲν εἶχε λόγον ὑπάρξεως. Εὐλογα κατὰ τὴν πρώτη ἀναδιάρθρωση τοῦ Δ.Σ. ἀποφασίσθηκε ἡ πάση θυσία ἐξασφάλισή του, τὴν ὁποία ἀνέλαβε ὁ νέος γενικὸς γραμματέας, καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ νῦν πρύτανης, Γεώργιος Μπαμπινιώτης.

Μετὰ σχετικὴ διερεύνηση πρότεινε τὸν συγγραφέα τοῦ παρόντος διβλίου Ἀχιλλέα Γ. Λαζάρου, ὁ ὁποῖος εἶχε ὀλοκληρώσει λαμπρὲς μεταπανεπιστημιακὲς σπουδές, τριετείς στὴν Ἑλλάδα καὶ τριετείς ὡς ὑπότροφος τοῦ Ι.Κ.Υ. σὲ τέσσερα Α.Ε.Ι. τῆς Γαλλίας, μὲ εἰδικεύσεις στὴν ἱστορία, φιλολογία, γλωσσολογία, ἐθνολογία λαῶν ΝΑ Εὐρώπης. Ἦταν ἤδη Δρ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ διαδοχικὰ εἶχε διατελέσει chargé de cours à la Sorbonne (Paris IV) βαλκανικῆς ρωμανολογίας καὶ ρουμανικῆς διαλεκτολογίας, ἐπιστημονικὸς συνεργάτης τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους (Ἐκδοτικὴ Ἀθηνῶν, Α.Ε.), γενικὸς ἐπιθεωρητῆς Μ. Ε. - διευθυντῆς τῆς Βαρβακείου Προτύπου Σχολῆς, καθηγητῆς ἱστορίας-ἐθνολογίας τῶν Σχολῶν Μετεκπαιδύσεως Λειτουργῶν Μ.Ε. καὶ Δ.Ε. (ΣΕΛΜΕ - ΣΕΛΔΕ), τοῦ Τμήματος Μετεκπαιδύσεως Μοιράρχων μὲ γνωστικὸ ἀντικείμενο «Μειονότητες - Μειονοτικὰ Ζητήματα», τῆς Σχολῆς Ἀξιωματικῶν Ἀδελφῶν Νοσοκόμων «Ἐθνολογικὰ καὶ Ἱστορικὰ Ζητήματα τοῦ Ἑλληνισμοῦ», τῶν Μορφωτικῶν Κύκλων τῆς Χ.Ε.Ν. «Ἐθνικὰ καὶ Μειονοτικὰ Ζητήματα τῆς ΝΑ Εὐρώπης», τῆς Ναυτικῆς Σχολῆς Πολέμου «Ἐθνικὰ καὶ Μειονοτικὰ Εὐρώπης».

Ὁ γενικὸς γραμματέας τῆς Ἐπιτροπῆς, κατὰ τὴν ἀποκλειστικὴ συνεδρία τῆς, στὴν ὁποία ἦσαν παρόντες καὶ οἱ δύο ἀντιπρόεδροι, ἀκαδημαϊκοὶ Γ. Μιχαηλίδης-Νουάρος καὶ Ἄγγελος Βλάχος, παρουσιάζοντας τὸν ὑποψήφιο ἐπιστημονικὸν συνεργάτη «ἀναφέρθηκε στὴν ἐπιστημονικὴ κατάρτιση αὐτοῦ, στὴν ἀποθησαυρισμένη ἐμπειρία του στὰ Ἐθνικὰ μας Θέματα ὑπὸ τὴν εὐρύτερη ἐννοιά τους, στὶς ἰκανότητές του ὡς διδάκτορα τῆς Φιλοσοφικῆς, στὶς παρασχεθεῖσες ὑπηρεσίες του ὡς ἐπιστημονικοῦ συνεργάτη καὶ συμβούλου στὸ Ὑπ. Ἐξωτερικῶν καὶ ἐξέφρασε τὴν πεποίθησή του ὅτι μὲ τὰ προσόντα του αὐτά, θὰ καταστεῖ πολὺτιμος συνεργάτης τοῦ Σωματείου μας». Προσωπικὰ δὲ ἀσκώντας τὰ προεδρικὰ καθήκοντα χαρακτήρισα τὴν εἰσήγησή του γενικοῦ γραμματέα «ἐντυπωσιακὴ γιατί κατέδειξε πράγματι ὅτι ὁ κ. Λαζάρου εἶναι ἀκόπος τῶν ἐθνικῶν μας θεμάτων, ἔχει εἰσοῦσει στὸν πυρήνα τῶν προβλημάτων καὶ ἔχει ἀποκομίσει τεράστιες γνώσεις καὶ ἐμπειρίες σὲ τρόπο ὥστε νὰ προσδλέπουμε στὸν καταξιωμένο αὐτὸν ἐπιστήμονα, ὡς τὸν πλέον ἐπιφανῆ καὶ σπουδαῖο συνεργάτη μας. Στους χαρακτηρισμοὺς αὐτοὺς συμφώνησαν ὅλα τὰ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ πρόσθεσαν ὅτι ὁ καθηγητῆς κ. Μπαμπινιώτης μὲ τὴν ἐπιλογή πού ἔκανε στὸ πρόσωπο τοῦ κ. Λαζάρου, ἢ Ἐπιτροπὴ μας βρῆκε τὸν κατάλληλο ἄνθρωπο στὴν κατάλληλη θέση».

Ὁμολογουμένως μὲ τις ἐπικίνδυνα ἐπίπονες, πολλαπλῆς καὶ πολυσχιδεῖς δραστηριότητές του, συνεντεύξεις, διαλέξεις καὶ ἀνακοινώσεις σὲ στρογγυλῆς τράπεζες, ἡμερίδες, διημερίδες καὶ συνέδρια, τοπικά, περιφερειακὰ καὶ διεθνή, στὸ Ἑσωτερικὸ καὶ στὸ Ἐξωτερικὸ, συνάμα δὲ συγγραφές, γλαφυρές, διδακτικῆς, ἐποικοδομητικῆς, πάντοτε πεισιτικῆς, τόσο οἱ μικρῆς, σύντομες, ἄθρα, ὅσο καὶ οἱ ἐκτεταμέναι, μελετήματα, μαγογραφίαι, ξεπέρασε κάθε προσδοκία. Ἀλλὰ τὸ πλέον ἐκπληκτικὸ, ἀξιοθαύμαστο, πρὸ πάντων δὲ ἀξιέπαινο, ἔγκειται στὸ γεγονός ὅτι, ἂν καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ δρέθηκε σὲ πλήρη ἀδυναμία ἐκπληρώσεως τῆς ὑπεσχημένης ἀπὸ τὸν γενικὸ γραμματέα ἀντιμισθίας, δὲν ἐπηρεάσθηκε διόλου. Τουναντίον ἐπαύξησε τὴν προσφορὰ τῶν ἐξειδικευμένων ἐπιστημονικῶν γνώσεών του. Συνεχίζει ἀκόμη τὸν καλὸν ἀγῶνα ὡς εἰδικὸς ἐπιστημονικὸς σύμβουλος τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ ἐθνικῶν θεμάτων. Νυχθημερὸν πασχίζει γιὰ τὴν ἀντίκρουση δημοσιευμάτων, ἐθνικὰ ἐπιδελῶν, ποὺ χαλκεύονται εἴτε στὴν ἡμεδαπὴ εἴτε στὴν ἀλλοδαπή. Ἐσπευσμένα ἐνημερώνει τοὺς Ἕλληνας πολίτες καὶ τοὺς ταγοὺς τοῦ τόπου ὅποιασδήποτε βαθμίδας, χωρὶς νὰ ἀποθαρρύνεται ἀπὸ τὴν ἐκδηλῆ ἀδιαφορία τῶν τελευταίων. Δικαιώνεται δὲ τελευταῖα. Διότι σημειώνεται καὶ κάποιες εὐαισθησίες, ἱκανῆς γιὰ τὴν ἀναστροφή τῶν δυσμενῶν γιὰ τὴν χώρα μας ἐξελίξων στὰ ἐθνικὰ θέματα.

Ἡ ἐπαλήθευση τῆς μαρτυρίας μου πραγματώνεται περίτρανα καὶ ἐπισημότεα μὲ τὴν πρόσφατη ἀπονομὴ στὸν ἐξαίρετο ἐπιστήμονα καὶ ὑπέροχο Ἕλληνα Ἀχιλλέα Γ. Λαζάρου τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ τοῦ Τάγματος τοῦ Φοίνικος ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας καὶ Βραβεῖου ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν.

Τὸ βιβλίον, ποὺ ἔχω τὴν τιμὴ νὰ προλογίζω, ἀποτελεῖ πειστήριον τῶν προηγουμένων, μολοντοῦ ἀπαρτίζεται ἀπὸ ἐκλαϊκευτικὰ σὲ μεγάλη ἀναλογία κείμενα, δυσεύρετα στὸ μεγαλύτερον μέρος, διάσπαρτα σὲ περιοδικὰ καὶ ἑφημερίδες, μερικὰ δὲ καὶ διαφορετικὰ ἐπιγραφόμενα σὲ περισσότερα ἐνίστε τοῦ ἐνὸς ἐντυπα, ποὺ ἐδῶ ἐμφαίνονται στὸ τέλος τοῦ κάθε κεφαλαίου.

Πάντως, ὅσοι ὑποβλήθωσιν στὸν κόπον νὰ τὰ διαβάσουν, ἂς εἶναι βέβαιοι ὅτι γιὰ τὰ ἐθνικὰ θέματα θὰ ἐνημερωθῶσιν ὑπεύθυνα καὶ ἔγκριτα, θὰ ἔχουν σημαντικὴ ὠφέλεια, θὰ εὐχαριστηθῶσιν καὶ ἰδιαίτερα θὰ αἰσιοδοξήσουν διαπιστώνοντας τὴν ἐπιβίωση στὴν πατρίδα μας ἐλευθέρων ἐπιστημόνων, ἀληθινῶν δημοκρατῶν, συνειδητῶν Ἑλληνορθόδοξων Εὐρωπαίων!».